

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona
Egy hónap 2 korona

VADKÉSEN:

Egy évre 28 korona
Egy hónap 3 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

Hirdetésenként sor egyezer 20 fillér,
minden következőnél 15 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 131.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, december 22.

Előrehalad a támadás Lengyelországban és Galiciában.

BERLIN. A nagy főhadiszállás jelenti: Kelet és Nyugat-Poroszországban helyzet változatlan.

Lengyelországban támadásunk előrehalad azon állások ellen, melyekben ellenség velünk szembe-fordult. Legfőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

BUDAPEST, december 21. (Hivatalos.) Kárpátokban támadásunk Latorca felső területén jól halad előre.

Lupkori szorosától északkeletre Krosno és Tuczhowtól északra és a Dunajec alsó részén hevesen tovább folyik a harc.

Déli Lengyelországban helyzet nem változott. Höfer vezérőrnagy, a vezérkari főnök bejelentése.

Visszavert francia offenzíva.

Berlin. A nagy főhadiszállásról: Francia támadásokat Nieuportnál tegnap is visszautasítottuk.

Reichenburgnál, Avouesainél, a La Bassée csatorna között megtámadtak angol és hindu csapatokat. Ellenséges lövészárkokat rohammal elfoglaltunk. Ellenséget állásaiból súlyos veszteséget okozva visszavertük. Egy ágyút, öt géppuskát, két aknavetőt zsákmányoltunk és 270 angolt és indut, köztük 10 tisztet elfogtunk.

Notre Dame de Lorette mellett ellenség által december 18-án elfoglalt lövészárkunkat visszavettük.

Souain-Massiges vidékén Chalonsól északra keletre franciák tegnap hevesen támadtak, azonban valamennyi támadásuk összeomlott. Franciák négy tisztet és 310 főnyi légénységet hagytak kezeink között. Állásaink előtt nagyszámú elesett francia hever.

Az Argonneokban egy fontos erdei magaslatot elfoglaltunk. Le Four de Paris mellett 8 géppengyvert, egy revolverágyút zsákmányoltunk és 275 franciát foglyul ejtettünk.

Verduától északnyugatra ellenünk nagy heveséggel intézett francia támadások teljesen megfúszultak.

Franciáknak egész arcvonalunk előtt tapasztalható élénk tevékenységet magyarázza Joffre tábornoknak 1914. december 17-ikéről keltezett következő hadiparancsa, amelyet egy elesett francis tisztől találtunk:

— Hadseregparancs. Kelt 1914. december 17-én. Három hónap alatt számtalan heves támadással sem voltak képesek sorainkat áttörni. Mindentütt győzelmesen ellenállottunk. Elérkezett a pillanat, hogy mutatkozó gyengeségüket kihasználjuk. Miután emberben és anyagban megerősödünk, ült a támadás órája. Miután a német erőket sakkban tartottuk, most már arra kerül a sor, hogy megőrjünk őket és hogy az országot a belöklödött ellenségtől végleg megszabadítsuk. Katonák! Franciaország ma inkább, mint valaha, számít bátorságtokra, erélyetekre és elhatározatokra. Mindenáron győztök! Győztek már a Marne mellett, az Yser mentén, Zóthringiában és a Vogézekben. Tudtok majd győzni a végső diadalig. Joffre. — Legfőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtó osztálya.)

A tartalékosok.

Arad, december 21.

A január küszöbén megjelenő Rendeleti Közlöny — békében is — a tartalékos tiszteké. De milyen mást jelentett ez a kövér füzet, a végigolvashatatlan hosszú lista akkor! A kitöltött önkéntesi évnék, a sikerült fegyvergyakorlatoknak elismerését, dícséretét a tartalékos zászlósi, hadnagyi ranggal. Szép volt, különösen annak, a kit a rendesnél hamarabb ért az előléptetés. De azért valami nagyon nem tudták megbecsülni. Miután az ezredes hasztalan kapacitálta őket — már azt, a kit, — az aktiváltásra, és eredmény nélkül bontakoztatta aki előttük a katonatiszti pálya szépségeit és jelentőségét: többnyire keveset törődtek vele, hogy a hadgyakorlaton, vagy november 4-ikén, a *Haupttrapperton*, hadapródként, vagy valóságos hadnagyi kardbojttal vesznek majd részt.

A kiket most nevez meg a Rendeleti Közlöny az előléptetések rendkívüli kiadásában, azok mind a harctéren vannak és öt hónap kemény háborús tapasztalataival, azelőtt elképzelhetetlen testi fáradságok és idegizgalmak által edzetten töltik be hivatásukat. Kivétel közöttük az az egynéhány, a kik megsebesülten, vagy betegen jöttek haza, hogy rövid gyógyulás után és minden utókúra nélkül megint a csatasorba vonuljanak. Ezeknek az előléptetése nem szabályszerű előrukkolás a tartalékosok számára fenntartott rangsorban, hanem vitézséggel, vérrel és a komoly hadiszolgálatok által megszerzett kitüntetés. A rangnak megadása és fokozása csak hozzáilleszkedik a fontosabb, nehezebb reszorthoz, a mely a tartalékosoknak a csatamezőn jutott. Zászlósokból, tiszteltesekből századparancsnokokat tett a helyzet alakulása és nem egy tartalékos hadnagynak a zászlóaljparancsnok felelősségteli hivatásába kel-

lett beugrani és annak becsülettel megfelelni.

A most közzétett előléptetések nagy száma a hivatalos megerősítése annak, a mit a háboru részleteiről szóló tudósítások, hadsereg-jelentések és ezredparancsok eddig és gyakran hangsúlyoztak. Ez a háboru, a mely a ki-egyezés óta az első nagy, az első igazi háboruja a monarchiának, fényes és fölemelő tanubizonyyságot tett a tartalékos tisztek és tisztjelöltek értékéről, megbecsülhetetlen használhatóságáról.

Senki se keressen itt szembeállítást a tartalékosok és a ténylegesek között. A kik a harc tűzében annyira összetestvériesülnek, együtt áldoznak a vérüket, azokat mi ne mérjük egymáshoz és ne tegyük az egyiket kisebbé, azzal, hogy a másikat nagyobbak festjük. A tartalékos, kétségtelenül közelebb áll hozzánk. De — a háboru nézőpontjából — talán nincs is különbség közöttük. Mind-egyiknek más a pályája. A tartalékos: ügyvéd, tanár, mérnök, hivatalnok, — a tényleges pedig az állam által kinevezett oktatója a hadseregnek. A tényleges tiszt mestersége, hogy a két-három éven át, amelyet a törvény szerint katonai szolgálatban kell tölteni, valamint a huszonnyolc vagy tizenhárom napos fegyvergyakorlatokban a polgárokat megtanítsa és megerősítse mindabuan, amit a háboru alatt kell tudni: fegyverhasználatban, csapatmozdulatban, ügyességekben, cselekedben és a többi. A mozgósítási parancs percében egyforma a tényleges a tartalékos: mindenkinek oda kell állani az ellenség elé, küldeni és állani a golyózáport, rohamra menni és rohamokat visszaverni.

A tényleges tisztnek fölénye még is az, hogy — talán lehet ezt a szót használni, — rutinja van mindabban,

amit a tartalékos meg se tanulhatott jól és amit hamar elfelejtett. És ezért jelent a monarchia hadseregére, harc képességére nézve nagy értéket és dicsőséget az a tapasztalat, amelyet a tartalékos tisztek és tisztjelöltek felől nyújtott ez a háború. A oroszok lengyelországi összeroppanását egyes objektív hadikritikusok azzal magyarázzák, hogy a rengeteg, kifogyhatatlan legénységet értéktelenné tette a katonai akadémiák által szolgáltatott tisztek erős megfogyatkozása, hiánya. Nálunk a tartalékos tisztek nemcsak kiapadhatatlan, hanem megbízható és a velük hasonló rangban levő hivatásos tisztekkel egyértékű eszközei és tényezői a vezényletnek, a csapatok irányításának és fölhasználásának. A sokszor télszeg tartalékosok, akik az uniformis elárulta, hogy csak vendég a testükön, mind kiváló, derék, bátor katonáknak bizonyultak, — és a harcmezőn végzett hivatásukat az teszi a győzelem alkotó részévé, ami polgári munkájuknak értékét megadta: a férfias önérték és a becsületes kötelességtudás.

Harminc méter az ellenséges lövészárkok között

(Elkeseredett harcok Flandriában és Verdun körül. — Az előtört Yser vidék.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 21.

A nyugati harctéren tartózkodó német sárbatiszállás egyik kiváló tudósítója Binder Henrik írja:

Aki látta már az Yser-csatornát, az tudja, hogy ott harcoló csapataink jobb szárnyának szinte lehetetlenné tették, hogy talajt nyerjen. Mert talaj egyáltalán nincs már. Végtelen tenzer minden, szürke iszapos.

A mi állásaink észak felé, a parison, egész a Nieuport melletti Yser-nyílás keleti oldaláig érnek. Két nagy fából készült móló nyúlik itt a tengerbe, a keleti a mi birtokunkban van, míg a nyugati az ellenség tartja. Az Yser ezen a helyen 60—70, áradásnál 150 méter széles. A keleti mólón lévő belga szikratávir-állomást szétlőttük.

A mi legelől lévő állásainkhoz az árterületen és áthidalhatatlan iszapos utakon keresztül lehet csak eljutni. Árkokban már 30 centiméternyi mélységnél talajvizre bukkan az ember és a szántóföldek barázdáiban mindenütt szivárog a víz. Az utak olyannyira megpuhultak, hogy a kolonnák és kocsik megakadnak a sárban. Magam láttam a csatorna közelében néhány lovat, egész a hasukig ért a víz és fáradagon törtek magukat a puha földön keresztül.

Az Yser-csatorna a két ellenfél állásainak természetes határa. Sok helyütt a csatorna mélyedéseit fedezékek és lövészárkok számára használták, úgy, hogy gyakran előfordult, mint például Dixmuidennél, hogy a legelőlő tűzvonalak hatvan méternyire néztek szembe egymással.

Dixmuidennél, amely a csatorna keleti oldalán fekszik és a miénk, még láthatók egy időtálló maradványai. Ezt a hidmaradványt mindkét részről a legálsóbbul őrzik. A fedezékek mögött itt előretolt örök negyven méternyire vannak egymástól.

A csatorna átlépésére irányuló minden kísérletet azonnal heves ágyutűzzel fogadnak. Sok helyen az ellenség előnyben van velünk

szemben. Az Yser-csatorna nyugati mélyedése magasabb fekvésű, mint a keleti. Így az ellenség gyakran száraz helyen táncolhatja el magát, míg a mi állásaink és lövészárkaink tele vannak vízzel, naponta szivattyúzzák ki belőlük a vizet és vedrekkel viszik ki, minthogy folytonosan újabb vízmennyiség szivárog fel.

Az én véleményem szerint igen rettenetes talajviszonyok mellett egyáltalán nem lehet előbbre jutni.

Annál értékesebb minden győzelem, ha csak egy hüvelyknyi területet is nyerünk vele.

A másik oldalról természetesen az ellenségnek is lehetetlen a mi állásainkat eltolni. Ezek az okok idézik elő azt, hogy Észak-Flandriában a nagy harc már kitombolta magát. Természetesen az egész vonalon naponta fordulnak elő kisebb harcok, de gyakran napokig hallgat az ellenség tüzésége; a mi csapataink egyáltalában nem viszonozzák az ellenség nagy muníció-pazarlását. Utóljára november 6-ika és 11-ike között voltak a mi részünkről hevesebb harcok rohamtámadásokkal. Akkor sikerült az ellenséget az Yseren átvetni és elfoglalni azt a természetes, a folyó alkotta védőállást, amelyben ma is vagyunk s amelyben biztosan bvárjuk a döntést vagy az átkelési parancsot.

A „Times” a következőket írja azokról a védelmi művekről, amelyekkel Verdun vára igyekszik ellentállni a német ostromló sereg egyre szorosabbá váló gyűrűjének:

— A védők állásai — írja az angol lap párisi tudósítója — messzire előre vannak tolva és jóval az erődön kívül, a német lövészárkokkal szemben, helyenkint csak 20—30 méter távolságra vannak az ellenségtől. Ilyenformán a tulajdonképeni ostromból — az ágyuk dörgésén kívül — alig venni valamit észre; a város bőségei el van látva élelmiszerekkel. A háború kezdetén ugyanis Verdun polgári hatóságai, számítva az ostromra, Párisból ellátták magukat mindennel; ezenkívül 7000 lakost elküldtek a városból, úgy, hogy most sok enni-váló van, de kevés hozzá az evő. S. generális a Times tudósítója előtt kijelentette, hogy az ő véleménye szerint egy ostromlott várost már elfoglalt városnak lehet tekinteni és ezért Verdun, ameddig csak lehetséges, tábori harcokat akarják tartani. Verdunhoz Jumelles d'Armes jutottak legközelebb a németek, ahol 13 kilométernyi távolságra egy kettős dombot szeltek meg. Minthogy S. generális belátta, hogy az az erődíj, amelyet néhány hónappal ezelőtt még modernnek tartottak, most keveset ér, minden magaslatot és minden völgyet mért-földekre lövészárkokkal és drótsövényekkel szerelt fel, úgy hogy Verdun környéke most bizonyos hasonlatosságot mutat a Champagne bortermő vidékének őszi képéhez.

A tüzéségnek — írja a Times tudósítója — szabad kezét engedtek tábori megerősítéseik elkészítéséhez és így állásaik valóságos kerti városok. Az ágyukból nem látni semmit. Ágakai vannak befedve és épen úgy eltűnnek a környezetben, mint az ágakkal takart legénységi sárak. Hirtelen nagy ágyú dördült el a közeiben. S. tábornok a magasba mutatott és megmagyaráta a tüzéség hirtelen tevékenységet: egy repülőgépet amely együtt dolgozik ezzel az ügeggel, jelentést tett a derítő szolgáltnak eredményéről és kis fényszikrákat mutatott, amint egymásután működni kezdtek az ütegek. Ugy hangzott, mintha mindenki részt akarna venni. Megszólaltak az ágyuk basszus-, alt- és tenor hangjai. A lövészárkokban a gyalogság is befejezte a dominózást és elkészült rá, hogy a gépfegyverek szoprán hangját belevegyítse a csata zenéjébe.

Oroszok elkeseredése

Anglia ellen.

(Pétervári hangulatképek. — Hangulati győzelmi hírek.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Krisztiania, december 21.

Egy előkelő amerikai személyiség, aki most érkezett ide Oroszországból, egyik itteni újságban a következő érdekes képet festi az orosz birodalom hangulatáról:

Mióta Oroszországba érkeztem, mindig igen csodálkoztam, milyen harsánnyal informálják ott az újságok a közönséget. Azt állították, hogy az orosz lapok csak angol meg francia híreket közölnek. Egész orosz tartózkodásom alatt novemberben történt elutazásomig az újság folyton csak francia meg angol előnyomulásokról és a németek veszteségeiről hoztak jelentéseket. Napról-napra azt hirdették, hogy a németeknek vissza kell vonulniuk. Sőt holmi barátom segítségével azonban német újságokat sikerült becsempésznem, ezeket Vologdába vittem és kiosztottam az ottlakó németek közt.

Pétervári tartózkodásom alatt igen kevés katonaságot láttam, leginkább tartalékot és ebből is csak négy ezredet láttam a frontra menni. Legalább 40—45 éves férfiak voltak, akik már a második népfelkeléshez tartoztak. Ezeknek a tartalékosoknak kivonulása egyszerűen rettenetes: olyanok, mint egy nyáj, melyet a vágóhídra visznek! Asszonyaik és gyerekeik kísérik őket. Amikor jütszani kezd a zenekar, akkor a hadügyminisztérium által szerződött tömeg éljenek és ordít, hogy hangulatot keltsen.

Varsóban leginkább a valódi szibériai ezredek állnak, azok, melyeket visszavontak Finnországból. Oda pedig elküldték a szibériai népfelkelőket. Megbízható helyen mondták nekem, hogy a Kaukázusból 40—50.000 hegyi kozákok küldtek Varsóba. Ezeknek azt a parancsot adták, hogy nem szabad foglyokat ejteni, mindenkit le kell vágni.

A pétervári magasabb körökben nem olyan kiterjedt a gyűlölködés, ott nem is hisznek el mindent. Az Astoria-hotelben, délutáni teánál a spanyol nagykövettel és két előkelő hölgygel beszélgettem. Ezek erősen kikeltek a hamis hírek ellen. Egy barátom, aki a külügyi hivatalban az orientális osztály vezetője, bizalmasan megmondta, mennyire csodálkoznak mindenütt, hogy az angol flotta nem csinál semmit. A külügyi hivatalban az a vélemény, hogy Oroszország igen sokat segített Franciaországnak és Angliának és hogy Oroszország semmi költséget sem kímélve állította hadba seregeit, hogy a németeket elesalogassa Franciaországból. Ezzel Oroszország nagyban segített Franciaországnak és Angliának, ez a két ország azonban még semmit sem tett az orosz birodalomért. Anglia, úgy látszik, meg akarja várni minden európai hatalom elgyöngyölését! Sőt azt hiszik, Franciaország nem viszi majd oly messze a dolgot, mint Belgium.

Ezért igyekszik Oroszország azon, hogy Franciaországot lelkesítse. Mindig nagy győzelmeket jelent, melyeket Németország fölött aratott volna és folyton azt hirdeti, hogy már megsemmisítette az osztrák-magyar hadsereget.

Oroszország nagyon föl van habborodva, hogy Anglia megtiltotta az ólom, cink stb. kivielet és ezzel megakadályozza Oroszországot a muníció gyártásában. Oroszországnak nincsenek srappelljei. Ezért azon igyekezett, hogy Amerikában szerezze be a srappellgyártáshoz szükséges acélt, de Amerika nem tudja szállítani a kívánt formákat.

Azokból az elitecsapatokból, melyek azelőtt Pétervárott állomásoztak, nagyon kevés maradt meg. Oroszország legelőkelőbb gárdaezredéből csak hat tiszt maradt életben.

A háború legnagyobb döntése.

(Öt hadtesttel gyengültek az oroszok. — Erősítéseket kaptak a németek. — Folytatódik az üldözés.)

Távirati tudósítás.

Berlin—Bécs—Budapest, december 21.

A berni Bund katonai munkatársa a következőket írja: Megtörtént a legnagyobb döntés, amit eddig ez a háború hozott, megtörtént, úgy, ahogy előre bejelentettük a stratégiai helyzet alapján az osztrák-magyarok és németeknek a Visztulától való tervszerű visszavonulásakor, még mielőtt látható volt, hogy Hindenburg pompás oldaloffenzíva-mánővere Thornból Kutná felé nemcsak sikerült, hanem délen és nyugaton meg tudják fojtani a szövetségesek az orosz offenzívát. Kritikus volt a helyzet november utolsó napjaiban, amikor az oroszoknak sikerült észak felé frontot alkotni, utolsó erősítéseiket Lodzba hozni s a Hindenburg-féle offenzív szárnyat elárastani. Akkor a belső vonal zseniális technikai kihasználása által német csapatoknak Németországból s a nyugatról való odaszállításával sikerült az egyensúlyt helyreállítani s Lovicztól északra, Lodztól nyugatra és Petrikaunál az orosz erőt megtörni. Czensztoshaunál, Krakónál és a Kárpátokban szintén erősítést nyert az operatív annyira mozgékony ellenfél, amely az elemi stratégiai törvény szerint ott volt erős, ahol a döntésnek kellett történnie. Erősen megtörve s több, mint öt hadtesttel meggyengítve — amelyek véres és vértelen veszteségeknél mentek tönkre — az orosz főerő visszavonul. Hol maradt azonban — írja a katonai szakértő — e napon. amelyeken keleten a döntés érlelődött, nyugaton a franciák nagy, átható támadása?

Hindenburg diádala.

Basel. Az osztrák-magyar hadsereg nagy lengyelországi győzelméről a Basler Nationalzeitung a következőket írja: Ez a győzelem a föld minden részén mindenesetre nagy visszhangra fog találni. Itália és Románia tudják már, merre fúj a szél. A franciák, akik huszonnégy milliárdot öltek orosz értékekben, álmotlan éjjeleket előt állanak, az angoloknak arra kell gondolniuk, hogy új szövetségesek után nézzenek, akik képesek számukra pénzért és jó szóért a forró gesztusát a tűzből kikaparni. Oroszországban — ha egyszer a nép megtudja a valóságot — az államforma megváltoztatásának veszedelme tonyegat. A cikk így végződik:

— A visszavonuló orosz csapattesteket mindenütt üldözik. Ez elsősorban a szövetségesek erős lovasságának és tábori tüzérének dolga, de a gyalogság is erőteljes menetében vonul előre s párhuzamos üldözéssel — ami azon a terepen, párhuzamos utak hiánya mellett, a moعاتas terep miatt is nehézségbe ütközik — igyekezik a visszavonuló oroszok útját elvágni. Ennek az üldözésnek a módja és keresztülvitele fogja csak a győzelem gyümölcseit megérlelni. Hindenburg marsallról mindenesetre felfejezhető, hogy nemcsak elérni tudja a győzelmet, hanem azt ki is használni.

Az orosz gőzhenger.

Amsterdam. Az „Allgemeen Handelsblad” a hadihelyzet megbeszélése kapcsán a következőket írja: A segítség, amelyet a szövetségesek Oroszországtól vártak, az orosz gőzhenger munkája, amelynek Németországon és Ausztrián kellett volna végig görögni mindent megsemmisítve, nem úgy sikerült, mint azt az angol nép és a francia köleszöngők várták volna. Hindenburg takikájával Miklós nem tud mérkőzni s ha a német jelentések nem is mondanak többet, minthogy az „Orosz offenzíva nem sikerült” s hogy „Az orosz hadsereg makacs, nehéz harcok után visszavonul”, mégis tudjuk, hogy az oroszok ez alkalommal nagy vereséget

szenvedtek. S ha nincsenek is megsemmisítve, annyi tény, hogy offenzívájuk ereje hosszú időre meg van törve.

Az orosz generalisszimusz utolsó jelentése.

Pétervár. A nagy vezérkar tegnapi jelentése a következő: A Visztula balpartján majdnem az egész fronton a támadások helyett, amelyeket az ellenség napokon keresztül intézett s amelyeket visszautasítottunk (!), majdnem teljes nyugalom állott be. Összefüggésben csapataink egyes részeinek a Bzura felé irányuló mozdulatával s tekintettel az osztrák-magyar kárpáti hadsereg még folyton tartó megerősítésére, egyes seregeinket más helyekre kellett rendelnünk. Tegnap megakadályozták Keletgaliciában az ellenség offenzíváját. A sanok-liskoi vonalon sikerült offenzív operációkat állapíthatunk meg, amelyeknél háromezer foglyot ejtettünk s több ágyut és géptegyvert zsákmányoltunk.

Huszonhatezer fogoly Limanovánál.

Berlin, december 21. A Berliner Tageblatt osztrák-magyar főhadiszállásra küldött tudósítója jelenti:

A Limanova, a Dunajec vidéke és Poprád mellett vívott tizennégy napos ütközetek meghozták szövetségeseink fegyvereinek a remélt sikert: az orosz összharcvonal balszárnyának teljes eltolását, a mely Varsótól a Kárpátokig terjed. Ennek a sikernek közvetlen jelentősége Magyarország megszabadítása a betörő oszlopok nyugtalanításától és Nyugat-Galicia újból való megnyerése. A közvetett hatás, a melyet e győzelem az összhelyzetre gyakorolni

A Kárpátok megtisztítása.

Budapest. Most, hogy a kárpáti harcok egész vonalán megindult offenzívánk nyomása alatt az orosz seregek mindenütt megkezdték az általános visszavonulást, mindig élesebben domborodnak ki az orosz betörés debaclejának körvonalai. Mintán az operációk még folyamatban vannak, a mai helyzetről részleteket nem közölhetek, de tájékoztathatom már most is a közönséget arról, hogyan omlott össze az oroszok kárpáti támadása.

A Kárpátok galíciai lejtőjén igen erős orosz sereg áll már már hetek óta, amelynek a parancsnoka Brussilov tábornok és amelynek az a feladata, hogy a szorosok környékén való diverziókkal bizonyos erőket lekössön és Magyarországon nyugtalanságot keltsen. Ez a sereg nem olyan erős, hogy komoly operációkat kezdhetne, azonkívül az útja olyan nehéz, hogy tüzéréget csak korlátozott számban hozhat magával, a munició pótlása pedig lehetetlen.

Természetes, hogy ezek a diverziók csak addig voltak keresztülvihetők, amíg az orosz főerő biztosan állt Galiciában és Észak-Lengyelországban. Most, hogy a szövetséges seregek mindkét fronton megverték az orosz sereget, a Kárpátokba betört orosz erők támadásának önmagában össze kellett omlani. Azért vonult vissza Beregben ugyyszólván harc nélkül és ezért változott meg a helyzet úgy, hogy a kárpáti arcvonalon mi vagyunk a támadó fél.

Az oroszok bizonyos pontokon, makacsul védekeznek, de ez a védekezés kétségkívül csak a visszavonuló erők fedezése és a meggátolása annak, hogy az orosz sereg balszárnya át ne karoltassék.

Helyzetünk az egész kárpáti fronton kiünő. Az oroszok további offenzívája összeomlott és kiverésük rövid idő kérdése. Kétségkívül nincs messze az az idő, amikor Magyarország területét teljesen megtisztítjuk az ellenségtől.

Ungvár, december 21. Általános támadásunk Ungvármegyében eredményes volt. Vezérszállásról a Tiba völgyön Ungmegyébe átvonult ellenséget Ligetes és Hajasd között megvertük. Az oroszok Uzsoktól délnyugatra állanak.

Ungvárra sok foglyot és sok sebesült orosz hoztak.

Az oroszok Siarki, illetve Turka felé vonulnak vissza. Ungmegyében teljes a nyugalom. Málomréten és Fenyvesvölgyön az állomásokon elfoglalták helyüket.

Hadianyag nélkül van Oroszország.

Berlin. Az entente hatalmak arra kérték Svédországot és Norvégiát, hogy a narviki kikötőt nyissák meg Oroszországnak szánt hadianyag szállítmányoknak. A kérést a skandináv államok a leghatározottabban visszautasították.

fog, ma még beláthatatlan. De tisztán szám szerint is számottevő az az akció.

Bochnia területén erős orosz haderő állott, a melyhez Neu-Sandec kerületében nagy lovaság és a 8. hadtest két hadosztálya csatlakozott. Az oroszok ezenkívül, smint a limanovai csataterén hadifoglyoktól megtudtam, az utolsó napokban Kiewből Lembergen át megerősítéseket is kaptak. A csapatok Lemberg előtt egy állomással elhagyták a vasutat és Przemysl megkerülésével gyalog fejezték be az utat. A döntést azonban éppoly kevéssé tudták megváltoztatni, mint a Kárpátokból visszaözlő oszlopok. Az oroszok ezekben a harcokban a sok ezer halotton és sebesülten kívül huszonhatezer foglyot vesztek.

A németek erősítéseket kaptak.

Stockholm, december 21. A „Stockholms Dagblad” katonai munkatársa írja: A keleti fronton, Lengyelország belsejében a harcok a Bzura folyó északi partján folytatódnak. Az oroszok hangsúlyozzák, hogy az ellenség itt és a Visztula mentén nagy erősítéseket kapott.

Varsó védelme.

Berlin. A Berliner Tageblatt jelenti Rottordamból: A Times egy varsói december 13-án kelt, de megkésve érkezett távirata szerint, ott mindenki azt hitte, hogy az oroszok vissza tudják tartani a németeket. Egy tekintélyes polgár, aki jól volt informálva, kijelentette, hogy a németeknek sietős a dolguk, mert ha egy héten belül nem lesznek Varsóban, soha sem jutnak el oda, mert friss erők vannak utban Varsó felé.

Róma. Párisból táviratozzák, hogy a városban vészhirek terjedtek el az oroszok kritikus állásáról, sőt Varsó állítólagos eleséről. Katonai körök igyekeznek a publikumot megnyugtanni. Azt állítják, hogy csak taktikai szükségességről van szó s az orosz hadsereg új stratégiai csoportosításáról.

Diszkard Hindenburgnak.

Berlin. Frankfurtban mozgalom indult meg, hogy Hindenburgnak diszkardot ajánljanak föl.

„Aki lop: Felakasztják!”

STOCKHOLM. Egyik stockholmi lap tudósító jelenti Pétervárról: A háború kitörésekor Nikolajevics Miklós nagyherceg a hadintendatura főtitkárait maga el

aitalta és egész röviden ennyit mondott nekik:

— Aki lop: Felakasztjuk!

Tízmilliós orosz hadsereg.

Amsterdam december 21. Az oroszok lengyelországi vereségének enyhítésére az angol lapok most nagy cikket közölnek arról, hogy a népfőlkölknek Oroszországban elrendelt mozgósítása milyen hatalmas új seregeket fog szolgáltatni az orosz hadvezetőségnek. A „Daily Telegraph” például egy beszélgést közöl, amelyet kopenhági tudósítója folytatott egy Lodzból érkezett orosz-szal:

— Most érkeztem meg Lodzból — mondotta az orosz — a hol a Vöröskeresztnél szolgáltam. Oroszországban a minap rendelték el a népfőlkölk mozgósítását. Ezzel az orosz hadsereg néhány nap alatt tíz millióra fog szaporodni, nem számítva a tizenhetedik kormányzáság népfőlkölköt, a hol eddig elé még nem rendelték el a mozgósítást. A múlt héten, a mikor Pétervárról Varsóba utaztam, utközben minden tízük percben egy katonai vonattal találkoztam, a melyek mindegyike ötven vagonból állott. A vonatok zsúfolva voltak ujonccal.

Az angol lapok természetesen hozzá teszik, hogy az orosz seregek csakhamar fel fogják szabadítani Lengyelországot.

Forrongás Oroszországban.

Bukarest, december 21. A Diminatea jelentti: Egy román nagykereskedőház pétervári képviselőjétől értesítést kapott, mely szerint Oroszországban a forradalom kitörése már csak napok kérdése. A titkos rendőrség az utolsó hetekben tizezrekre menő letartóztatásokat fogatnatisított; magában Pétervárrban csak a duma-képviselők letartóztatását hozták nyilvánosságra. Rájötték egy összesaküvésre, melyet a cár és a háborus-párt főbb vezéreinek élete ellen szőttek és amelybe Jekaterinoszlav és Petronszk kormányzóságok képviselői is bele vannak keverve. Lupanazk kormányzóságban magában Kotszázhatvanhét letartóztatás és tizennyolc statáriális kivégzés fordult elő az utolsó napokban.

Ami azonban a legnagyobb baj Oroszországra nézve: az orosz népfőlkölési-tartalék behívása nem megy simán. Sok kerületben a hadköteleseknek alig negyedrésze jelentkezik és a parasztokat erőszakkal kell a parancsnokságok elé állítani. Oroszország — így fejezi be a levél — igen komoly napoknak néz elébe, amely napok sokkal vérszerűesebb eseményeket hozhatnak, mint amilyen az volna, ha Oroszországot a harcúterén levernék.

Anglia nem hitelez szövetségesének.

Pétervár, december 21. (Svédországon át.) A „Novoje Vremja” feltűnést keltő cikket közöl Oroszország pénzügyi helyzetéről. Eszerint Oroszország iparának csekély fejlettsége miatt kénytelen számos szükségleti cikket, a hadseregét is, külföldről beszerezni és arannyal megfizetni. Néke idején az aranyszükségletet még ki lehet elégíteni a külkereskedelem útján, bár az orosz egyenlég akkor is évi 2—300 millió rubel veszteséggel záródik, amit kölcsönrel kell kipótolni. Hogyha Oroszország passzívumait nem kölcsönrel, hanem arannyal volna kénytelen fedezni, akkor az orosz birodalmi banknak a valutarendezésére szolgáló aranykészletei rég kimerültek volna, mert Oroszország évente csak 60 millió értékű aranyat termel. Háború idején ebből katasztrófa lehet. A tőzsdék zárva vannak. Külföldi kölcsön ugyyszólván lehetetlen. Oroszországnak azonban külföldön hadiölkényhalaszthatatlan fizettségei vannak. Ugyanez az orosz ipar és kereskedelem helyzete. Itt is közel vannak a válsáchoz. Aranyat Oroszország

most csak Angliában kaphat, ezt is a legszerényebb mértékben és a legszűgyenletesebb feltételek mellett. Mert Anglia késznek nyilatkozott arra, hogy Oroszországnak 12 millió fontot kölcsönöz, de csak az alatt a feltétel alatt, hogy az orosz birodalmi bank aranykészleteiből 8 millió font sterlinget Londonba szállít. Ez a feltétel igen sértő Oroszországra nézve.

Elhallgatott orosz vereség.

Genf. Millerand hadügyminiszter a francia kamara pénzügyi bizottságában a hadihelyzetről beszélve, az oroszok vereségéről egyszerűen hallgatott.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Kedd: Tündér, ujdonság.

Szerda: Tündér.

Csütörtök: d. u. fél 4 órakor Hamupipőke, gyermek-operett.

Péntek: d. u. Kornevillei harangok, este: Lengyeivér.

Sombat: d. u. Vörös ördögök, este: Színházok.

Vasárnap: délután Gül baba, este: László fehérrasszony, daljáték.

* A társadalom férgel (Szenzációs társadalmi dráma az Urániában.) A szezon kiváló drámáinak egyik legszebbjét mutatja be tegnap a színház. A társadalom egyik betegsége, a barbár közép-kornak egyik maradványa, a párbaj a dráma indítója. A társadalom gyávnak bélyegzi a férfit, ki fogadalmat miatt ne párbajozik és ez mindenkitől megvetve, elhagyja otthonát. Évek múltán, midőn fogadott leányával visszatér hazájába, még nem felejték el a régi történetet. — A világháború legújabb eseményei az Urániában. A nyugati harctér hős katonáiról ad hírt a színház mai háborus felvétele. A hős bajor hadsereg és a kiváló bajor tüzerészt legendába illő, csodás vitézségét, hatalmas munkáját mutatja be a színpad, mely ezenkívül még a csatátér több egyéb jelenetét tartalmazza: az elesett harcosok temetését, egy német lazarertot és az angol katonák gázságait a csatátérén.

* Psilander-esték az Apollóban. (A becsületes ember premiérje.) A régi Psilander-esték tökéletes szépsége s zajos sikere tért vissza ma az Apollóba. Dacára a háborus időknek, a színház nézőtere minden előadásra megtelt s a publikum nagy élvezettel nézte Psilander megkapó játékát, amelytől oly sokáig volt megfosztva a mozibajáró publikum. A hosszú hallgatás után művészetében megizmosodva, megfiatalodva, még csodált eleganciájával tért vissza Psilander s a hatalmasabb jelenetek után a közönség önkéntelenül is tapsviharba tört ki, mint az emlékeztetés, forró Psilander-esték alatt. A becsületes ember, az új Psilander-sorozat első száma a legmagasabb fokú tetszést és elragadtatást váltotta ki a publikumból. Nagykoncepcióju, nívós dráma ez a film, amelynek nemcsak a megfájtása, hanem a kiállítás is művészi eseményt jelent. Még két napig marad műsoron a legújabb Psilander-kép, amellyel együtt egy hangulatos aktuális kép: „Mindnyájunknak el kell menni” kerül vetítésre több más képpel együtt.

* Felhívjuk a közönség figyelmét Kerpel László 100.000 kötetes kölcsönkönyvtárára.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal) — 207

Szerkesztőség (csak éjjel használható)

melékállomások — — — — — 151

Kiadóhivatal és hirdetés osztály — — — — — 151

Nyomda — — — — — 151

A szerbek generálist fognak.

(Tábornoknak nézett bányahivatalnokok.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 21.

I.

Sovány fizetést, fáradságos munkát az uniformis pompájával szokták kárpótolni. Amíg ki nem veszett a divatból, ez volt a díja az önkéntes tűzoltó-főparancsnokok fáradságának. Az osztrák vasutasok is a kardot előbb kapták meg, mint a fizetés-emelést. A bosnyák-hercegovinai kormány is a vonzó, színes uniformissal csábítja a hivatalnoki pályára az embereket. Vállrojt, pléh-gallér, spádó, karpaszomány csak a jelentéktlenebb részei az aranyhimnek, amely a bosnyák államhivatalnokokat a rangfokozat közepes létráin is megillette.

II.

A szerbek boszniai betörésének idején a nesi főhadiszállás egy tömör, diadalokkal aláfestett jótudóssal azzal fejezte be:

„... továbbá elfogtunk két osztrák tábornokot.”

Ez a hír megjárta az entente lapjait. Benn volt a Matin-ban, a Times-ban, a Novoje Vremja-ban, a belga Menckültek lapjában, sőt Montenagrobán is kidobolta a napi sajtó biányát pöttő, közvölen szavu híradó. Az amerikai entente-barát lapok ezzel a címmel közölték:

KÉT GENERÁLIST EGY CSAPÁSRA.

III.

A szerb csapatok tényleg betörték az olmti hónapokban Boszniába. A csukaszürke, színtelen katonáknak nem igen jutottak közelébe. Hanem az egyik szerb patrouille ráakadt két ragyogó uniformisra, spádós alakra, akiken a kőfejű sas árulta el, hogy osztrákok.

— Ezek csak generálisok lehetnek!

So szó, so beszéd, viszik a két díszes férfit a parancsnokhoz, azzal a jelentéssel, hogy generálist fogtak. A parancsnok lecsukítja őket, s tovább adja a diadalmas jelentést — és így jutott Nišbe, a főhadiszállásra.

Azután kihallgatták őket. Tolmács nem kellett hozzá, mintán a bosnyákok nyelve a szerbekével azonos.

— Tábornok ur, mely csapatotest élén áll?

— Kérem szépen, nem vagyunk mi tábornokok.

(Röstellik a szégyent, azért tagadják le a mivoltukat. Majd kiderül, — gondolták a szerbek.)

— Hát?

— Boszniai bányahivatalnokok. Nem is vagyunk katonák.

— Azt mindenki mondhatja.

— Tessék, itt vannak az igazoló irásaink, ha nem hiszik.

Bizony. Abban megvolt leírva rendjén, hogy kik, mik, melyik bánya főhivatalnokai.

— És ez az uniformis?

— Vasárnaponként, ha díszben vagyunk, ezt szoktuk fölvenni...

Az egyik „bánya-tábornok” még ezt a maliciózus kijelentést tette:

— Az urak, úgy látszik, nem láttak még osztrák tábornokot, hogy minket annak néztek?...

— Csend! Örjéjat, lecsukni ezeket a svába fináncokat!

IV.

De akkor az osztrák generálisok már elindultak a nesi főhadiszállás jelentéseiben és jártak a világsajtók.

Igy fognak generálist a szerbek.

Magyar bakák rohama orosz gépfegyverek, aknák, bombák ellen.

(Wossala ezredes vitéz támadása Rudniknál. — A hetvenkettesek hőstettei. — A hadsereg aranykönyvéből.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Bécs, december 21.

Csapataink értékének az orosz csapatok értékével való összehasonlítására remek példát nyújt a magyar 72. gyalogezred rohama, melyet az ezred parancsnoka — az ezredtörténetében arany betűkkel megörökítendő — Wossala ezredes vezetése alatt a mesterien, több vonalon egymás felett levő Rudnik melletti orosz sáncok ellen intézett.

Három magyar zászlóalj az egyik, az egész 1. orosz gyalogezred a másik részén. Az oroszok 2000 lépésre terjedő, lépcsőzetesen egymás felett fekvő, erdőből övezett lejtőn elterülő, valóban rettenetes sáncokban helyezkedtek el. A sáncok sorozatszerű előtere erődítményeknél szokásos módon — keresztül-kasul szeges drótkadályokkal és elszórtan földalatti aknamezőkkel voltak ellátva. Ezenkívül az ellenség mindkét szárnya hadállásban elhelyezett tüzérség által volt fedezve. Valóságos erődben várják a harcot az oroszok. A nyitott előtér mögött erdő, mely erősítések odavonását elősegíti.

A rettenetes erődítmény lépcsőzetének lábánál a 72. gyalogezred és a 71. gyalogezred fencsényi zászlóalja az ezredes felelősségére és parancsára — mely parancs csak később a harc folyamán nyert Schariozer vezérőrnagy által megerősítést — támogatásba ment át. A számszerű erőviszonyok majdnem egyenlők, de inkább a magyarokra kedvezőlenebbek. A hadi számvetés szabályai szerint azonban ily hadállásokat a legjobb esetekben csak 3:1 arányban szoktak megtámadni. Wossala ezredes e ballatlan vakmerőségre a háború rendkívüliségei készítettek: hadseregünknek sikereit mindaddig nemcsak a számszerűtől óriási orosz túlerő, hanem gyakran háromszor, sőt négyszer oly erős tüzérség ellen kellett kivívni, most azonban a tüzérségi erők majdnem egyenlők voltak. Most az egyszer az oroszok „csak” annyiban voltak előnyben, hogy hadállásuk erődszerű volt, rohammentes, erődszerűleg kiépített előtérrel.

Mig Willerding vezérőrnagy az oroszok hadállását átkarolni igyekezett, a magyarok a bükát szarvainál fogva készültek megtámadni és az örök emlékü rohammal legyőzni. A színes pozsonyi legénységből álló ágyúezred és az orosz ütegeknek a mi ütegeink a 14. ágyúezrednek összesen 3 ütege — ellen ugyanazuk kellett magukat védeniök, úgy, hogy a magyaroknak feltartóztatathatatlanszerűen előre vitt támadását nem nagyon bírták ellensúlyozni. Helyettük az orosz gépfegyverek záporos módjára szórták golyóikat a támadó csapatokra és Wossala ezredes oldala mellől segédtisztjét elsodorták az orosz gépfegyver golyók. Saját gépfegyvereink ily hadállással szemben tehetetlenek voltak, azonban a magyarok — kiknek a drótkadályok eltávolítása több munkát adott, mint a tüzelés — amennyire lehetséges volt fedezték magukat, úgy, hogy ennek a gyönyörű ezrednek — az ügyes vezetés folytán is — aránylag csekély veszteségei voltak. Azonban nemcsak a tüzelés okozta veszély vette az ezredet minden oldalról körül, hanem a csapatok között itt is, ott is dörgéstől és lángoktól kísértve megnyílt a föld és az érintésre robbanó villanyos rőpítő-

aknákkal együtt hatalmas kupokban repültek a földdel vegyes kövek a levegőbe. A ki ilyen aknára került, menthetlenül elveszett. Akik a robbanó aknákat elkerülték, hátborzongójukat — jobbról, balról és előlről is robbanástól fenyegetve — fejük fölé tartották, mert a robbanás után néhány pillanatra mindent szétzúzó közapor omlott alá néhány száz méter magasból. Tapasztalatlan csapatokra ily robbanó aknáknak elkábitó hatásuk van. A hetvenkettesek azonban e rettenetes benyomást tevő aknarobbanások által okozott aránylag csekély veszteségről ki voltak oktatva és az oroszok által feléjük vetett ekrazitbombák hajtótávolságáig feltartóztatathatatlanszerűen nyomultak előre. De a harcok még ez a rettenetes eszköze — mely a japán háborúban annyi ijedelmet keletkezett, a melyre a szerbek fenyegetőztek és a melyről az újságok annak idején sokat írtak — sem használt. A magyarok megrohanták az erődítményeket, még mielőtt az oroszok azokat kiüríthették volna és 700 orosz — az orosz ezred majdnem egyötöd részét — foglyul ejtették, a mi legjobban bizonyítja, hogy az oroszok az átkarolás és a tüzérség tüze által még épen nem voltak megrendítve és állásaik elhagyására kényszerítve, hanem hogy a magyaroknak Wossala ezredes által kitűnően vezetett, jól fedezett és aránylag csekély veszteséggel véghezvitt támadása az oroszokat teljesen meglepte!

A Krupanj melletti harcokban a 42. honvéd gyalog hadosztály az ellenséges tüzérség heves és veszedelmes tűzébe jutott. Az ellenség, mely úgy látszik már minden lehető állásra előre be volt löve, a hadosztálynak nagy veszteségeket okozott. Saját tüzérségünket a teljesen járhatatlan utakon nem lehetett állásba hozni. E helyzetben Biljevic Miklós honvéd gyalogezredbeli főhadnagy a hadosztályparancsnok felszólítására maroknyi csapatával vállalkozott arra a feladatra, hogy az ellenséges ütegekig előre kuszik és szerencsét próbál, vagyis az ellenség gyilkos tüzelésének minden áron véget vet. Vállalkozása tényleg sikerrel járt. Az ellenséges üteget, anélkül, hogy az az őt fenyegető rajtaütést észrevette volna, annyira megközelítette, hogy meglepő tüzelése teljes riadalmat idézett elő és az üteg legénysége futva menekült. Hőseink 5 ágyút vettek el. A főhadnagyt tettéért a katonai érdemkeresztel tüntették ki.

Naptárhirdetőink

szíves figyelmébe.

Az Aradi Közlöny kiadóhivatala az előbbi évekhez hasonlóan az idén is díszesen illusztrált naptárt ad ki. Arra kérjük a hirdetőinket, hogy feladni szándékolt hirdetésüket — annak megfelelő helyen való elhelyezése érdekében — ideje korán hozzánk juttatni szíveskedjenek.

Aradi tartalékos és népfőlkelő főhadnagyk

(Előléptetések a közös hadseregben, honvédségnél és népfőlkelőknél.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 21.

A hadsereg és a honvédség Rendeleti Közlönye a tartalékos és népfőlkelő tisztek nagytömegű előléptetéséről számol be. Az aradiakat érdeklő kinevezések a következők:

A király századosá léptette elő: Orendi Ferenc tartalékos főhadnagyt a 33. gyalogezredben. Főhadnagyká: Széll Lajos dr.-t, Ganovszky Lajost, Robu János dr.-t, Kell József dr.-t, Rácz Sándor dr.-t, Popovics Jánost, Sahr Jánost, Fenesán Jánost, Sachter Frigyes tartalékos hadnagyk.

Hadnagyká: Braia János, Grubic Lázár tartalékos zászlósok.

A lovasságnál: Főhadnagyká: von der Lühe Nándor (12. h. e.), Schaffer Antal (3. h. e.), Földváry András (3. h. e.), Wachtel László (3. h. e.), Bórai Horánszky Vilmos (3. h. e.) hadnagyk.

Hadnagyká: Lipovszki Withold báró (3. h. e.), Bonedek Ferenc (12. h. e.) zászlósok.

A honvédség tényleges állományában: A gyulai 2. honvédgyalogezredben: Buthy Lajos, Bally János, Hadfy Zoltán, Gergelyffy István, Hadházy András, Gécs János (7. h. e.) főhadnagyk századosokká.

Réti Andor, Mittermayer Imre hadnagyk főhadnagyká.

Reisz Ferenc, Virányi Árpád, Kubick András, Bozserdy Aurél, Piliás László, Hangel Zsigmond zászlósok hadnagyká.

A háború tartamára ténylegesített nyugállományú tisztek csoportjában kisjolevai Szabó Zoltán alezredes ezredessé.

A tartalékban: Fischer Károlyt, a gyulai 2. honvédgyalogezred főhadnagyt századosá.

Lankóczy József tartalékos hadnagyt főhadnagyká.

Kunz Károly, mikófalvi Békény Gyula, Tarjan Géza, a szegedi 3. honvédhuszár ezredbeli hadnagyk főhadnagyká.

Varanyi Gyula dr. tartalékos hadnagyt, segédorvost, főorvossá, dr. Grossmann Emilt, a gyulai 2. népfőlkelő ezred segédorvosát főorvossá, Segédorvossá Leipnicker Adolf dr. segédorvoshelyettes.

Darida Ferenc hadnagy gazdasági tisztet főhadnagy gazdasági tiszté.

A szolgálaton kívüli viszonyban: Keller Ottó, Naményi Miksa, Lukácsy Miklós dr., Keppich Frigyes, Telescu György, Panai Emil, Vasárhelyi Imre, Bosnyák József, Palágyi Ferenc, Rauch Béla, dr. Teimann Sándor gyalogsági hadnagyk főhadnagyká, Szalay Lajos honvédhuszár hadnagyt főhadnagyká.

A 2. népfőlkelő ezredben a következő népfőlkelő hadnagyk főhadnagyká: Avramescu Vasul dr., Lacza Gyula, Ransburg Sándor, Rauchbauer Nándor, Györgyössy Iván, Secula Auxentot, Bak Soma Sándor (budapesti 1. népf. e.), Balogh Dénes, Kiss Albert, Kristóffy Jánost, Moldoványi Lászlót, Kepes Armin, Keszler Ede dr., Koltai Mátyás (bpesti 1. népf. e.), Krisán Aurél dr., Reinhardt Lászlót, Lóránt Armin, Cinlei Jánost, Varga Gyula dr., Bauer Géza, Berger Ernő dr., Polyák István, Cingudeán Gyulát, Zima Tibor, Buzáky Gyulát, Pohl Károlyt, Wally Györgyöt, Razel István dr. (lugosi 8. népfőlkelő gy. e.), Jeszenszky Eleket, Wallner Györgyöt.

Népfőlkelő építésmérnök Károly János segédmérnököt a gyulai 2. gyalogezredben.

Utazás szerb foglyok között.

(Miért vonultunk vissza Szerbiából? — Asszonyok a háborúban. —

Petár király és népe.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 21.

Egy nappal Belgrád közigazgatási kiürítése előtt még a szerb fővárosban járt egy nagy műszaki vállalat vezetője, aki Aradon is gyakran megfordul. Belgrádból hazatérve több napot töltött Aradon és így mondta el rendkívül érdekes tapasztalatait:

— Belgrád kiürítése és az egész szerbiai visszavonulás a hadvezetőségnek kissé rövid íjdelmet keltő, meglepetésszerű és némileg nyers jelentése következtében a legkülönbözőbb véleményeket és nagy lehangoltságot szült. Az alábbiakban néhány szóval megkísérlem magyarázni a dolgot és egyúttal elosztani a sok fekete feleletet.

A helyzet képe a hadvezetőség utolsó három jelentése nyomán ez: Seregeink körülbelül két hét óta, mióta rohamosabban előre haladtunk a Belgrádot bevettük, erős harcban állt Szerbia belsejében az Arangyelovác körüli hegyes vidéken. E helyen az ellenség makacsul támadott a túlnyomó ereje miatt kényszerültünk visszahúzódnival, a mi Belgrád és más területek átengedéséhez vezetett.

Ebből úgy tűnik föl a dolog, mintha hosszú vér és anyagi áldozat árán ott állnánk, a hol a harc előtt, hogy a mit hónapok nehéz munkájával összegyűjtöttünk egy két nap alatt kihullott markusból, mert olyan vereség ért bennünket, hogy futni kellett, ha nem akartunk ott veszni.

A helyzet nem oly sötét, mint ahogyan az első tekintetre fest.

A szerbiai sikerek értéke a egyben igen nehéz kivívhatása három körülményben rejlik: ezek a szerb hadviselés, a hallhatatlanul rossz terepviszonyok és seregeink fáradalmai.

Szerbiában hivatalosan még nincs behíva minden fegyverfogásra képes férfi: ennek dacára az ország 90 százaléka fegyveres, hadi szolgálatot teljesít. Megbízható és számos oldalról vett értesüléseim alapján mondhatom, hogy a szerb hadseregben a nők, a fiatalok öregek (16–60 évig) mind együtt harcolnak a katonákkal. A leányok, gyermeknek, asszonynak, ösnek fegyvert adnak a kezébe a kényszerítik, hogy eldugott helyekről, házakból puskázzanak. Vagy ha erre nem alkalmasok fegyver, lőszer, élelem hordására, védmunkálatokra kényszerítik őket. Hazajövet Újvidékig egy fogoly szállítónal jöttem. Négy asszony volt a sok fogoly nő között, a kik maguk vallották, hogy kis gyermeküket saját kezükkel megölték, mert nem bírták elnevelni, mennyit szenvedtek, míg ők a gyermekkel keblükön, lövöldöztek, ágyugolyót hordtak. Egy föltámadt, föltámasztott ország ellen harcolnak seregeink. Ezért van, hogy bárhová vonulunk be, sehol élő, erős emberre nem találunk a csecsemőkön s a legöregebbeken kívül. A többi mind harcra kényszerítették.

És ez a harc! Minél beljebb és beljebb nyomultak csapatunk, annál inkább és inkább elváltozott a harc képe attól az általános fogalomtól, amit a mai harcoról birunk. Rajvonal, rendszerű pontosságú mozgó csapatok, fejlődések, haditaktika s más ilyenek csak elméletben léteznek. A harc ott harc, tusa a maga neveletlen durvaságával, zordonságával, ösztönével. Minden zeg-zug, a hegyes vidék szakadéka, körakásai, bokrai, ösvényei egy-egy külön harctér itt, melyet ravaszul kihasználnak a hegyi nécek. Bizony kevésbé óvatos előrehaladás mellett megtörténhetik, hogy tíz oldalról tűzbe kerítenek egy-egy sereget és lelesipuskázzák. Ezért is van a parancs mindig így adva: „Jutok, oda megyünk; ki-ki vigyázzon életére, fő, hogy odajussunk.” Így kerül azután össze a piros, fehér, zöld, kék, szürke s mindenféle hajtókés baka egymás mellé, mind csak a maga életére vigyázva. A guerilla harcok ez a módja azonban nagyon elcsigázó.

A terepviszonyok még ezenfelül is abszolút rosszak. Az egész országban nincs út. Sehol. Mezőkön, szántókon, erdőkön vág végig az

ember, a lovas, a kocsis, a sereg-amerre a személt. Jó időkben is hosszabb kocsisor, nagyobb menetelés egészen fölszántja a földet. És most hosszabb ideje rossz, havas, esős idő van az egész országban. A lehetetlen utakon a szekerek a szó legszorosabb értelmében egészen az aljukig sülyednek a sárba és megtörik, hogy a félig üres szekér előtt négy ló megakadt, de nem tudott egy métert előre menni. Tessék itt ágyut és löszert szállítani!

Ezt sanyeltte meg hadseregünk is. A hegyes vidéken, Arangyelovácánál — ahol a sár ép olyan, mint akár a végig fölszántott Macavában — lehetetlen volt kellő löszert megfelelő mennyiségben és időben a makacsul támadó ellenséges hadak elébe vetni. Így vergődtek türelemre. Így okoztak nekünk — mint a hadvezetőség jelentette — súlyos veszteségeket, melyeket különösen a dél felé nyomuló seregnek kellett elszenvedni, de melyek kihatottak az egész szerbiai haderő magatartására. Láttam Belgrádban az egyik haderő visszavonulását — ami a fontosabb pozíciók feladásával együtt már vasárnap egészen bizonyos volt a tisztok előtt — s mondhatom, a legnagyobb rendben történt az. Szerbiában volt több, mint tízezer szekérből álló tréning túlnyomó részben sértetlenül került vissza, csupán azokat hagyták, illetve égették ott el, melyek valóban mozdíthatatlannul belerokkoltak a feneketlen kátyuba.

A sereg, mely így visszavonulóban volt, nyugodt és bizakodó, csak egyre gondolva, hogy pihenni tér egy kicsit. Megmutattuk, mit tudunk, holnap, holnapután újra kezdődik majd a harc — így gondolkodtak. S valóban pár napi pihenés már igazán reájuk fért. Nagyon reájuk fért. Az öt hónap óta tartó szakadatlan küzdelem a néppel s még inkább az országgal megviselte őket. És a harcok túlnyomó részben népfelkelők, tartalékosok. Még tisztjeik is azok. Számuk se nagy. Legalább is közel sem akkora, mint sokan gondolhatnák. És ezért neveltségese is azok a holmi hírek, melyek horribilis veszteségekről beszélnek. Közel hétszáz kilométeres volt oda lenni a harcvonalunk s ehhez legkevesebb 3–4 százezer ember kellett volna, s pihent ember, hogy az offenzíva továbbra is sikeres lett volna. Az előrenyomulásnak azonban megvolt az az eredménye: a tíz meg tízezer fogoly, kiket naponként menő hosszú vonalparók szállítottak át hozzánk.

Hogy a „győzelemtől”, megköttyösödött szerb lapok mit írnak, hogy a katonai uralom, mely alatt nyög Szerbia, mily vállalkozásba fogja beugratni az országot, már előre sejtjük; azonban mi nyugodtan várjuk a jövőt s amíg ez eljön, addig pihenünk és csináljuk a magunk dolgát északon. Bizonyos körülmények miatt egyedül voltam az utolsó napokban polgári magyar emberek közül Belgrádban. Sok közvetlen a rendkívül érdekes dologról sajnos, nem számolhatok be, de a következő mindezt van oly érdekes, hogy méltó az elmondásra.

Hétfőn, vagy pár száz fogolyt hoztak katonáink Zimanyba. Mellettem mentek el, én egy szakadék szélén állva, arra gondoltam, hátha a sikamlós sárban a sötétben egyik megdől a lezuhanok. Ők néztek rám és szépen kikerültek. Hosszan hallgattam el beszédüket a vonaton, melyen velük együtt volt szabad utaznom. Petár sokszor szerepelt s nem dicsérőleg. A szerb nép unja a háborút, elkésereedett.

Atkozódva panaszkodtak, hogy mennyit kell nekik szenvedni. Egy szerb gazda a háboru kitörésekor egy pár lovat, egy pár ökröt adott, vettek el tőle, a hozzávaló szerekkel, az állatoknak szükséges élelemmel. És még 300 dinárt csikartak belőle. Azt hitte legalább ezzel nyugodtan marad: de elővették őt magát s magának kellett fuvaroznia, a maga szekeren a sereg számára. Mindezt egy fillért, vagy egy fillér ígéretet nem kapott. Ellenben ha nem tette meg a parancsokat: megverték. A katonaság összeharcolt mindent, összehajtja a népet, dolgoztatja, elveszi ennivalóját s neki

nem ad, ha éhen halna is meg. A szerb nép utálja a háborút. A kocsiban két párna szakadtak a foglyok; hogy hol lenne jobb: Ferenc József, vagy Petár király uralma alatt. Majd egymásnak mentek a vélemények miatt. Kívánják a békét, esküdtek, hogy jönne már Ferenc József királynak s igazán csak a hatalmi, katonai, orosz bolondériákban megkerült elemek viselik ezt a háborút. Fegyverrel ellenünk a fegyverrel a népük ellen, melyet lelvéssel fenyegetve hajtának a táborokba, dologra, szenvedésre, éhezésre.

Szerbia veszendő, pusztuló ország és veszendő, pusztuló a dinasztiaja, katonai uralma, amit a lejtőn, a halál útján nem lehet tartóztatni semmivel többet. Ez persze nem jelenti azt, hogy további balsikereket szeliden fogadjunk.

Az északi királyok szövetsége.

(A skandináv államok Anglia ellen. — Semlegességet határoztak a malmói találkozáson.)

Távirati tudósítás.

Bécs, december 21.

Svédország, Norvégia és Dánia uralkodóinak malmói találkozásáról illetékes helyen a következő információt kaptam:

Az északi államok uralkodóinak összejövetele Malmóban természetesen a legfontosabb az egész világ diplomáciájának figyelmét. Mi azonban teljes bizonyossággal megállapíthatjuk, hogy az északi királyok találkozásának Ausztria-Magyarországra és — hisz — semlegességet — Németországra nézve, közvetlen politikai, vagy katonai jelentősége nincs.

A közös veszedelemmel szemben közös sorára jutott államok, különben is faj és vérszoklon fejei külsőleg is demonstrálni fogják szolidaritásukat és érdekeik közösségét, míg külügyminisztereik a szigorú semlegesség különös hangsúlyozására és a kereskedelem politikai szempontból követendő egyöntetű irányelvek megállapítására fognak szorítkozni.

Köz tudomásu ugyanis, hogy a skandináv államok és Dánia kereskedelmi hajózása máris rengeteg kárt szenvedett a háborútól különösen Anglia drakonikus rendszabályaitól és így teljesen érthető, hogy a legközvetlenebb semlegességüket feltétlenül érdekel az északi királyságok összefogtak, hogy együttes erővel ériék el azt, amire külön-külön talán gyönlék volna: hogy jogaik — még Anglia által is — respektáltassanak!

Arról értesülök, hogy a három szóban forgó államnak a külügyminiszterei jegyzek-váltások útján már megállapodásra jutottak és ezt a megállapodást valamelyes szerződés formájában fogják a háboru tartására megkötöni.

A holland királyság csak azért nem csatlakozott ehhez az északi védsszövetséghez, mert különleges helyzetben van, mely már jóval előbb védekezésre és tiltakozó fellépésre kényszerítette.

Bennünket a malmói találkozón két körülmény érdekel közelebbről. Először, hogy az északi államok semmi esetre sem fognak határozott állást foglalni valamelyik hadviselő fél mellett. Nem fogják pártját fogni sem az ententének sem pedig a középeurópai szövetségnek. Másodszor pedig több, mint bizonyos, hogy az északi semleges államok érdekeik megvédésében és bizonyos hatalmi funkciók visszatartásában nem fogják túlélni azt a határt, amelyen túl már fegyveres elintézésre kerülhetne a sor.

A malmói találkozást a most említett dolgokon kívül még különösen érdekessé teszi az a körülmény, hogy a skandináv államok szétszakadása óta ez az első közlekedés a lokális kooperáció Svédország és Norvégia között.

A francia offenzíva állandó kudarca.

(Nem tudnak eredményt elérni a szövetségesek. — Tizenöt milliárd francia hadikiadás.)

Tátrati tudósítás.

Berlin, december 21.

A Stockholms Dagblad katonai munkatársa írja:

A nyugati harctéren ismét élénkebb lesz a hangulat a relativ tétlenség és a kis, jelentéktelen harcok hosszú hetei után. Az entente szövetségesek sok helyen támadásba fogtak, legerősebben Flandriában és Dél-Elzászban. Szokás szerint a két ellentél jelentései saját előnyösülésükről beszélnek. Egész lehetetlen a rövid jelentések nyomán az utolsó harcok dimenzióit és jelentőségét megítélni. Mégis úgy látszik, hogy a németek a legtöbb helyen az ellenség támadó lökéseit erővel visszavetették.

A harcok a támadók számára, ugyilátszik, sok veszteséget hoztak. Jellemző, hogy Flandriában az entente-szövetségesek voltak a támadók. Viszont a németek délelzási támadása — mindkét fél egybehangzó jelentése alapján — Steinbach falu visszahódítását eredményezte. Ez a falu Tann város közelében fekszik.

Vilmos császár a nyugati harctéren.

BERLIN. Vilmos, aki betegségéből teljesen felgyógyult, tegnap a nyugati harctérre utazott. A császár kíséretében volt Bethmann Hollweg kanclár, Falkenhayn hadügyminiszter, Tirpitz tengerészeti és Jagow külügyi államtitkárok.

Francia vezérkari jelentése harcokról.

Páris. A december tizenharmadikán délután tizenegy órakor kiadott francia hivatalos jelentés a következő: Nieuporttól északkeletre a dünnék mentén kevés terepet nyertünk. Az ellenség két erős ellentámadására az Ypern-Menin-országtól északra visszautasítottuk. Armentières környékén az angol csapatok kevésbé előre haladtak. Tüzérségünk szétrombolt két ellenséges nehéz üteget Verdun környékén. A többi frontról nincs jelenteni való.

A december tizenkilencedikén délután három óra harminc perckor kiadott hivatalos francia jelentés a következő: December tizenharmadika belgiumi sikereinkkel tűnik ki s e napon az összes ellenséges támadások megállításuk. — Arras környékén egy erős offenzívával Auchy, La Basse, Loos, St. Laurent és Biagny előtt több lövészárkot elfoglaltunk. Az utolsó helyen több mint egy kilométer hosszú fronton az első ellenséges vonal majdnem valamennyi lövészárkát elfoglaltuk. Tacy-le Val környékén, az Aisne-nél és a Champagne-ban nehéz tüzérségünk kétségtelen túlsúlyban volt. Az Argonne-okban a németek Tour de Paristól északra egyik lövészárkunkat levegőbe röpítették. Megkísérelték három zászlóaljjal előretörni, de ezt a gyalogsági támadást visszavertük ép úgy mint azt a támadást, amelyet a németek St. Hubert ellen intéztek. A Maastól keletre és a Vogézekben nem történt semmi jelentékeny.

Armentières bombázása.

Amsterdam, december 21. A németek újabb erővel láttak hozzá Armentières bombázásához. Péntek este kilenc órától szombat reggel hét óráig több mint ezer gránát röpült a városba. A gránátok igen nagy pusztítást vittek véghez, de emberéletben aránylag igen kevés kár esett.

Francia katonák lelővik az angolokat.

Berlin. Ypernnél álló német katonák látott harc közben francia katonákat a lövészárkokban megfordulni és a mögöttük lévő angolokra lönni. — A franciák ekkor már négy nap óta éheztek az első tűzvonalban, míg a mögöttük álló angolok jól laknak és azzal foglalkoznak, hogy ellenőrzik: elég eszeveszetten mennek-e tűzbe a franciák.

A francia offenzíva állandó kudarca.

Róma. A Giornale de Italia írja: A francia offenzíva állandó. Kudarca lehangolja Pétervárt az orosz vezető köröket és katonai személyiségeket.

Joffre vereségei és tervei.

Genf, december 21. Joffre tábornok a tegnapi hadseregparancsban elhallgatja, hogy a szövetséges sereg Neucapellenél kudarcot szenvedett és hogy a németek több lövészárkot sauronylammal elfoglaltak. A francia fővezér hadseregparancsa csak annyit mond, hogy a fronttól északra egy német század kézi- és gépfegyverekkel kiverte a francia csapatokat hadászati állásokból és hogy a németek az Argonneokban eddig megszállva tartott magaslatokon kívül némi hírt nyertek. A francia főhadiszállás azt közli, hogy ezekért a vereségekért az angolok felelősek.

Stockholm, december 21. Érdekes tudósítást küld lapjának Joffre fővezér személyéről és a nyugati harctéren elkövetett baklövéséről a Svenska Dagbladet párisi tudósítója. Így írja le a francia fővezért:

— Joffre szíves-lélekkel republikánus, ellentétben a nyugati harctéren parancsnokló többi francia tábornokkal, így Fochnak és Castelnauval, akik maguk sem titkolják, hogy szívósból gyűlölik a demokráciát. Katonai szolgálat közben Joffre könyörtelen, mindenkit értéke szerint becsül, üldözi a kötelességmulasztást, hideg számító fej és hihetetlen önbizalom van benne. A legnagyobb hiba a nyugati harctéren az volt, hogy már a háború kezdetén 850.000 embert vont össze Joffre Elzász-Lotharingia ellen. Még most sem tudja ennek okát adni, de beavatott helyen azt mondja, hogy ezért a baklövésért nem egyedül Joffre és nem elsősorban Joffre felelős.

— A francia haditervről egy fölöttébb érdekes részletet sikerült megtudnom. A főhadvezetőség csapdát állított a németeknek. Szándékosan nyitva hagyta a két nagy lyukat Mezières és Verdun, Toul és Epinal között, arra számítván, hogy a németek vakon fognak tudni a két lehetséges betörési pont felé. De a németek nem mentek lépve. Joffrenak minden tekintetben szabad keze van és bár terveit senki sem ismeri, feltétlenül bizik benne mindenki.

Franciaország adósaiért harcol.

Kopenhága. A Politiken munkatársának Ribot pénzügyminiszter úgy nyilatkozott, hogy Franciaország eddigi hadikiadása hetedfélmilliárd frank. Belgiumban kétszázötvenmillió, Szerbiában kilencvenmillió, Görögországban husz millió és Montenegróban félmilliárd frankkal van érdekelve Franciaország adósokon. Azt, hogy Oroszországban milyen tömegtelen milliók usznak Franciaországnak, meg sem

merte mondani Ribot, de kijelentette, hogy különösen Oroszországban a behajtás most lehetetlen. Mostani újabb hitelszükséglet nyolc és fél milliárd frank.

Bern, december 21. A Banque de France francia kormányának december 10-ig 3600 millió frank előleget adott.

Másfél hadtest francia katonaszökevény.

Berlin. A Kreuzzeitung hire szerint a francia katonaszökevények száma összesen másfél hadtestre való.

Örmester Friedenstein a királynál.

(A hadsereg legöregebb önkéntese. — Orosz fogságból megszökött hátszegl f. kereskedő.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 21.

Erdekes vendége volt ma Weisz Márton aradi gyárosnak, Friedenstein Farkas, az osztrák-magyar hadsereg legöregebb önkéntes katonája letle tiszteletét. Az öreg ur átutazóban volt Hátszegről jövet. Bécsbe igyekezik — a királyhoz. Az Aradi Közlöny olvasói már ismerik őt. A háború elején mutattuk be őt. A vasuton találkozott Weisz Márkussal, aki a szép fiatal korban, eszelött harminc és egynéhány esztendővel hadnagya volt az akkor szakaszvezetői rangban szerepelt Friedenstein Farkasnak, a szászvárosi 64-es gyalogezredben. Évtizedek múlva találkoztak. Friedenstein épen bevonulóban volt, hadrakelt ezredéhez. Ötvennégy esztendő nyomja a vállát, de a kor egyáltalában nem akadályozta őt abban, hogy régi ezredénél, az ötvenedik századánál jelentkezék és fegyvert, borjút kérve, az északi harctérre maradjon.

A bevonulás óta igen érdekes kalandjai voltak a katonaruhát öltött hátszegl f. kereskedőnek, aki a tavasszal még virágzó üzletnek és elég szép vagyonnak volt az ura. Az érviz elvitte mindenét és szíve keserűségét volt az öntendő abban a nagy leszámolásban, amikor a világháborút nevezni szoktuk.

Az északi harctérre került az ezredével az öreg szakaszvezető. Egy sorban harcolt a fiatalokkal és amint a tények bizonyítják, nem kevésbé elszántsággal és lelkesedéssel, mint amazok. Egyik ütközetben a ballában meg is sebesült. El kellett maradnia előre vonuló századától és egy kisebb orosz patrull elfogta az öreg vitét és magával vitte. Az orosz fogságban azonban nem sokáig szünylődött. Az ellenség járőr is elfáradt a sok gyaloglásban és leültek valahol az út szélén egy kis pihenőre. A foglyukat szemmel tartották és észrevették, hogy az a kenyérszákjából előszedi kulacsát és inni készül. Odaugrottak hozzá, elvették tőle a drága jószágot, amely bizony színtől volt jófajta pálinkával. Az oroszok nagyon udvariatlan emberek és bizony a fáradt, öreg szakaszvezetőnek egy korty ital sem jutott. Nem is bánta ő, mert hisz ő nem is akart mást, mint, hogy a tikkasztó hőségben fenéig ürítsék az őrei az erős pálinkát, amely a kifáradt katonákat csakhamar álomba döntötte. Friedenstein Farkas ezt a pillanatot várta. Egyik órénél még a fegyverét és municióját is magához véve, el tudott szökni a mélyen alvó őrségtől. A sebesült lába nem bírta soká. Egy árokhoz vonzolta magát és megbújt. Nemsokára lődobogást hallott, nagyfelve kipillantott a burkoltyáról és legnagyobb öröme egyike huszár

tisztunket pillantotta meg. A lovas elszakadt csapatától és most kereste az útját a visszatérésnek. A sebesült öreg katonát oltalmába véve, hosszú kóborlás után mozgókórházra akadtak, ahol bekötötték. Friedenstain szakaszvezető sebet.

Csakhamar aztán kórházba került, ahol meggyógyult és visszatérve ezredéhez őrmesterre léptette elő a parancsnok. Felterjesztették őt királyi kitüntetésre, sőt azt is kieszközlte a hadvezetőség, hogy a király kihallgatáson fogadja.

A sebesülés azonban olyan természetű volt, hogy a hadsereg legöregebb önkéntese harc képtelenné lett. Felülvizsgálaton elbocsátották a hadsereg kötelékéből. Friedenstain ma Aradról Bécsbe utazott a legfőbb hadur elé kihallgatásra.

Orosz pénzért francia fegyverrel harcolnak a szerbek.

— Egy főhadnagy elbeszélése a szerbiai harcokról. —

Távirati tudósítás.

Budapest, december 21.

Egy főhadnagyunk, aki részt vett legutóbbi délkeleti hadmozdulatainkban, a következőket mondotta el szerbiai visszavonulásunkról:

— A történetek ellenére sem vagyok hajlandó elismerni a szerb katonaságnak a mienkével egyenrangú voltát. A mi katonáink hősiességével, bátorságával a legfanatikusabb szerb sem vetekedhetik. Visszavonulásunknak sem az az oka, mintha a szerb erősebb, ügyesebb, jobb taktikus lenne. Nem a szerbek érdeme egyetlen körülmény sem, amely bennünket visszavonulásra késztetett. Nem az ő érdemük a váratlanul pyhére fordult idő, amely feneketlen sártengerre változtatta a bofagyott utakat. Nem az ő érdemük, hogy Montenegró Uzica felé bekerítő mozdulatot tett, melyet Bosznia és a Szerémség védelmének biztosítására visszavonulással kellett elhárítanunk. Nem a szerbek érdeme az sem, hogy francia hadihajókon új egyenruhát (még pedig Görögországban vásároltat), tömérdek municiót és legyvert szállítottak nekik szövetségeseik. Az a babona, hogy a szerb saját hazájában le nem győzhető ellenfél, már megdőlt akkor, mikor győzedelmes lendülettel előretörő katonáink elől demoralizálva vad futással menekültek.

A délszláv temperamentum gyors változó lépezőségével magyarázható meg csupán, hogy ekkora debacle után néhány nekik kedvező körülmény láttára megint új lelkesedés fogta el őket. Ez a lelkesedés azonban hamarosan le fog hűlni, mielőtt idejük és alkalmuk lesz helyzetük nyugodt és bízgadt elbírálására. Szerbia nem áll gazdasági összeomlás előtt. — Szerbia már össze is omlott. Csak szövetségeseik tartják bennük a lelket.

— Magam tapasztaltam, hogy egész vármegyéknek megfelelő szántóföldek parlagon hevernek. Hadseregének egy negyede kidőlt, legfőbb katonái elesetek, vagy megsebesültek. Zsoldjukat megkapják, de frankokban. Rubel és frank járja mindenütt az országban. Mielőtt ezeknek az idegen pénznek a forrása elapad. Szerbia kártyavárként fog összedőlni.

Mind ezek után még nem érthetem, kiesoda és miért terjeszti a szerbiai rémhíreket. Értsek meg végre a kishitűek, hogy a szükségszerű stratégiai mozdulatunk nem vereség következténye. Áldozatokkal járt, de eredményes áldo-

zatokkal. Amit anyagban itt-ott veszítettünk, azért bőven megfizetett a szerb — emberanyaggal. Szerbia utolsó erejének megfeszítésével csak elodázhatta végzetét, de elkerülni nem fogja.

Orosz szállítmányok Szerbiának.

Galac, december 21. A Bulgária nevű orosz gőzös két uszálylyal, a Wilkow orosz vontatógőzös négy uszálylyal, három nagy tuta pedig két uszálylyal tegnap éjjel a galaci kikötőn áthaladtak. Az orosz uszályokon és gőzősőkön munició és katonaság volt. A municiót és katonaságot Prahovába (Szerbia) irányították.

Henceg a szerb diplomácia.

Genf, december 21. A Times kivonatát közöl a szerbek kék könyvéről. A mű a legellenzenvesebb és leghencegőbb irat, a mely valaha napvilágot látott. A kék könyvnek sem értéke, se ereje nincs: egyszerűen elsikkasztja a Belgrád, Páris és Szentpétervár között váltott táviratokat és csupán csak a bécsi szerb követ tudósításait, valamint a szerb miniszterelnök válaszait teszi közzé, a melyekhez méltó módon csatlakozik a belgrádi német követ meggyanúsítása.

Szófia, december 21. A Mir mértékadóhelyről közli, hogy a nemzetközi helyzetre való tekintettel Bulgáriában pártközi kabinet fog alakulni.

Angol panaszok az orosz és francia erőtlenség miatt.

(A hosszan tartó háború. — Céltalan támadások. — A lengyelországi vasutak.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 21.

Moraht őrnagy, a Berliner Tageblatt katonai munkatársa a nyugati és északi hadszíntér harci helyzetéről a következőket írja

— A nyugati határelen tartóssá vált makacs álló harcok tartama alatt az ellenségnél az idegesség, német részről a céltudatos nyugalom lett a hadvezetés ismertető jele. A francia főhadvezetőség minden olyan ponton, ahol csak halvány árnyékát is véli fölfedezni az esetleges eredménynek, heves mozdulatokat intéztet a visszazoríthatatlan, félelmet nem ismerő német védelmi vonal ellen, hogy az ellenséges területet további hódításunktól megóvja. A francia támadások véres áldozata eddigelő sehol sem fizetődött ki. Arra pedig igazán nincs szükség, hogy a franciák drága erejüket, amelyben igen gyakran hadiszolgálatra alkalmatlan, kiszuperált gyenge segélycsapatok és tizenhatszáz esztendősrakruták is keverednek el, pocskolják csupán azért, hogy megmutassák: még vagyunk, még itt vagyunk; még vannak harcbaállítható hadoszólályaink, hadtestek, hadseregeink. Nem kételkedtünk soha a franciák vitézségében és magas hadi képességeiben. Ezt tudják talán Franciaországban és ezért olyan a látzata az ideges támadások erőszakolásának, hogy azok inkább a szövetségeseink, Északfranciaország urai, a francia hadvezetés „ellenfelei”, egyszóval az angolok számára készülnek. A Times rossz hangulatát azonban a véres és céltalan támadások nem javították meg. Azok, akik kezdetben azt hangoztatták Angliában, hogy a háború rejtendő hosszú ideig fog tartani, most ugyanezt a fenyegetést azzal a kesergéssel töltik meg, hogy

a szövetségeseik számára „eredménythozó” háború több évig tarthat el, ha a franciák és oroszok nem végzik feladatukat energikusabban. Különösen a franciákkal szemben hangoztatják azt a gyanút, hogy katonai erőit visszatartja, mert Párisban még nem készültek el hajszálig a hadifelszereléssel. A rosszkedvű Times közben elfeledkezik arról, hogy éppen Anglia ment neki fölkészületlenül a világháborúnak, amelybe előre küldte elvérezni az oroszokat, franciákat és belgákat. És ha igazán van Ropington ezredesnek abban, hogy február előtt a brit rekrutákból álló csapatok nem vihetők a határra, akkor az említett szemrehányásokat a Times és társai inkább angolai címre adozzathatnák, oda, ahol háborúra uszítás mellett katonai ítélőképesség hiányával és hazárd nyereszkedési vágygal kezdtek a hadviselést.

Ha a német hadvezetést jelenleg minden tervszerű nyugalmas készenléte mellett a tengerparti harcokban, az uttalanná vált Flandriában, a Lille és a Sundgau közti több orosz kilométeres harcvonalat érő támadásoknál bizonyos eredménytelenséggel vádolhatja a francia generalisszimusz — aki ugyan egy eredményeket maga sem mutathat föl — akkor nem szabad elfeledkeznünk arról, hogy más a támadó hadvezetés, mint a modern haditaktika minden eszközével folytatott védekezés. E pillanatban a mi helyzetünk a kedvezőbb és ellenségeink tanulmányozhatják: hogyan kell támadni, hogy ellenséges területet foglalhassunk el. Mi már megcsináltuk ezt előttek.

Mielőtt az orosz offenzíva összeomlásának híre, — amelyről az üldözés befejezése után fogok részletesebben írni — eljutott a Temsopartjára, oktatást kívánnak adni a londoni oroszbarátok abból, hogy miképpen kell eredményesen vezetni a hadjáratot. A receptnek az oroszok aligha veszik hasznát, de nekünk tanulságos bepillantást enged az elrémt angol harci lélekbe. Az angolok a legeszevesebben mondanának alapos gorombaságokat ázsiai riválisuknak, jelenlegi szövetségeseiknek, akik milliók hadseregét nem tudja fölhasználni. Ennek azonban még nem érkezett el az ideje, de később bizonyára nem haboznak Angliában, hogy nyíltan kifejezzék érzelmeiket. Egyelőre tehát csak arról prédikálnak, hogy Oroszország hadműveleti területét nem készítették elő megfelelően. Tanácsokat adnak a Visztulához sorított oroszoknak, hogy Lengyelország fővárosi vonalai között gyorsan építsenek összekötő vonalakat. Hogy az oroszok mai hadihelyzetükben hogyan tehetnek eleget az angolok kívánságának, az legalább is talányos. Annál is inkább, mert Ropington ezredes, aki a böles tanácsot adja, maga sem tudja a megoldás módját. De talán kieszelte azóta, hogy miként is lehetne a Szilézia felé történt előrenyomulásból visszatérő oroszok által elrombolt vasutakat hirtelen megint helyreállítani olyan területen, amely jelenleg nincs is az oroszok hatalmában.

Azonfelül egy vasuti hálózat stratégiai felhasználásához valamivel több is kell, mint vasuti sínek és szállítási eszközök. A vasutak hadi fölhasználása végeredményében a vezérkar teendője, amely a haditechnikában képzett személyre bizza a stratégiai vonatok vezetését. A mi vasuti formációink idáig messze túlhaladták számbeli és értékben is ellenségeinkét. Ezt az ellenfeleink elképzelésére a háború folyamán többször bebizonyítottuk. Tény viszont, hogy az ellenség részéről is, amikor lehetett, fölhasználták a vasutakat csapatok meglepő koncentrálására. A Belgiumból a Momo mögé történt nagy visszavonulást is csak a vasutak tették lehetővé.

H I R E K.

A szuezi csatorna veszélyben.

(Az egyiptomi angol szultánus kudarca.)

Távirati tudósítás.

Konstantinápoly, december 21.

Frankfurt. A Frankfurter Zeitung jelenti Konstantinápolyból: Egyiptomból hiányoznak a közvetlen értesülések a közvetettek is csak szörvényszerűen érkeznek be. Anglia mindenestre kétségbeesett erőlködéseket tesz a Suez-csatorna megvédésére. A csatorna egyes részeit elárassztásával megkísérli Anglia a védelmi vonalat felére csökkenteni. Egyiptomban intézkedések történtek egy portugál divízió elhelyezésére. — A csatornánál csak angol, kanadai és ausztráliai csapat-kontingensek állanak. A kairói angol diplomácia intenzív kísérleteket tesz, hogy a senussi sejket ügyük számára megnyerje. A senussiak feje nagy sereggel Dzsarabub és Selum között áll. Anglia a legkevesebbet ajánlatokat telet a sejknek, aki azonban azokat eddig mind visszautasította.

Angol-francia flotta Jaffánál.

Konstantinápoly, december 21. Az a hír, hogy angol és francia csatahajók Jaffát ágyúzzák, alaptalan. Csak annyi igaz, hogy ilyen csatahajók a szíriai vizeken cirkálnak.

Arabok a török hadseregben.

Konstantinápoly, december 21. A Turan című lap írja: Ibn Soud arab vezér hateraz lovasból álló csapatot szervezett köztük három ezer moharistát és a lovasokat Basszerah irányába küldte el, hogy ott csatlakozzanak a török hadsereghez. A vezér maga a főcsapattal Yemambé megy. Egy másik hatalmas törzstörök, Ibn Resid szintén nagyobb csapatot szervezett és legközelebb a harcra indul.

Angol protektorátus Egyiptom fölött.

Milano, december 21. A Gazzetta del Popolo jelenti Kairóból: Az angol kormány az angol protektorátus kikiáltása alkalmából óriási csapatösszevonásokat eszközölt. A város nyugodt. A lakosság megbátorozásának első jelül kell felfognunk, hogy Egyiptom főpapja megtagadta a protektorátus kikiáltását és a khedive lemondásának kinyilatkoztatását. Ennek a következőjében az egyházi törvényesek első elnöke fogja a protektorátust kihirdetni.

— Az Aradi Közlöny mai számához postautalványt mellékelünk és tisztelettel kérjük, vidéki előfizetőinket az előfizetési díj szíves beküldésére, nehogy a lap rendes küldése fennakadást szenvedjen.

— Képviselőválasztás. Regőcéről jelentik: Regőcön Hammerstein Richard báró földbirtokost nemzeti munkapárti programmal egyhangulag képviselővé választották.

— Királyi üdvözet a bajor katonáknak. Münchenből jelentik: A bajor királyi pár karácsonyra üdvözölte a hadban álló bajor katonákat.

— A német gránátok hatása. Londonból jelentik: A Royal West Kent-ezred egyik tisztje a Timesben a német gránátok hatásáról ír. Az ezred egy embere saját testén tapasztalta ezt a hatást. Pajtásával egy lövészárk mögött állt, mikor a gránát felrobbant. Az egyik embert sohasem látták meg többé, testének egyetlen porcikáját sem találták meg. Ezen a helyen óriási lyuk támadt. A másik katonát fejével lefelé tizenöt láb magasságban egy fa tetején fedezték fel. Lehozták és a puskáját is megtalálták az ágak között. A katonát két napig nem beszélt és nem hallott, egyébként nem történt semmi baja. Pár nap múlva megint bevonult a századához.

— Doktorrá-avatás. Hunyadi László dr., Hunyadi László gyoroki református lelkész fia a kolozsvári Ferenc József tudományegyetemen kitüntetéssel letett szigorlat után a jogtudományok doktorává avatták.

— A pápa a hadifoglyokért. Rómából jelentik: XV. Benedek pápa dekrétumban utasította a püspököket, hogy az egyes egyházmegyékből lelki és anyagi támogatásban részesítsék a hadifoglyokat és különösen azon

fáradozzanak, hogy a foglyokról minél gyorsabban jusson hír hozzátartozóiknak.

— Kepes Armin hadifogságban. Megírtuk, hogy a Belgrád alatti harcokban az aradiak közt Kepes Armin, az aradi női felsőkereskedelmi iskola igazgatója is részt vett és egy heves harcban lábán megsebesült. Visszavonuló csapataink aradi tisztjei hazaérkezéskor nem tudtak biztosat mondani Kepes sorsáról. Ma végre két hiteles forrásból is jött híradás felőle. Az egyik forrás 6 maga. Sürgőnyt küldött Aradra Nisből Sugár Jenő dr. ügyvédnek. A francia nyelvű táviratban elmondja az igazgató, hogy megsebesülve a szerbek fogságába került és Nisben van. A másik forrás Schack Béla, a felsőkereskedelmi iskolák főigazgatója, aki táviratilag értesítette arról Somogyi Gyula dr. igazgatót, hogy Kepes a nisi foglyotáborban van, ahova illetményei küldhetők.

— Tirpitz főadmirális a tengeri háborúról. Newyorkból jelentik: Newyorki United Pressnek Tirpitz tengerészeti államtitkár nyilatkozatot tett. Csodálja — ugymond — Amerika közömbösségét a csendestengeri japán előnyomulással szemben. A háboru tartama Anglia észretérésétől függ. A tengeralattiak sekélyebb vízben beváltak, mély vízben még kipróbálnak. A leghathatósabb eszköz Angliát engedékenységre kényszeríteni az, hogy mennél több partjaihoz közeledő kereskedelmi hajóját elsüllyesztik.

— Lengyel képviselők Lengyelországról. Bécsből jelentik: A lengyel legelső nemzeti tanács elnöke, Jaworski lovas képviselő levelet intézett Leo dr.-hoz, a Reichsrat lengyel klubjának elnökéhez, a melyben a lengyel képviselőknek egy gyűlésre való egybehívását kéri oly összejövetelben, amint a képviselők ez év augusztus 16-iki gyűlésén gyűltek egybe. A legfelsőbb nemzeti bizottság ugyanezt tekintettel az északi harcra folyó eseményekre, elhatározta, hogy tevékenységet a lengyel királyságra is kiterjeszti, csak hogy a határozat keresztülvitelét az összes lengyel pártok hozzájárulásától teszi függővé.

— Római nagykövetség bécsi utazása. Rómából jelentik: Az osztrák-magyar monarchia nagykövete, Macchio báró a legközelebbi napokban Bécsbe utazik, nem azért, hogy, mint a Trituna írja, elintézzék azokat a politikai kérdéseket, amelyek a milapi, hirtelenül támadt római küldetése alkalmából elintézettségek maradtak, hanem első sorban családi ügyek miatt, továbbá, hogy a karácsonyi ünnepeket beteg felesége társaságában töltsa.

— A karácsonyi személyforgalom lebonyolításának az elősegítése az A. C. S. E. V.-on. Az aradi és eszaki egyetemes vasutak igazgatósága a karácsonyi ünnepekre utazó közönség kényelmének az előmozdítása érdekében a jelenleg közlekedő személyszállító vonatokon kívül az alább jelölt napokon a következő külön motorvonatok közlekedését határozta: Folyó hó 22., 23. és 24-én Aradtól Szegedig a 19. számú motorvonat, amely Aradról indul délután 2 óra 25 perckor, Szegedre érkezik este 6 óra 30 perckor. Ugyanezen napokon Szegedről Makóig a 22. sz. motorvonat, mely Szegedről indul este 7 óra 16 perckor és Makóra érkezik este 8 óra 46 perckor. Folyó hó 23., 24. és 25-én Makótól Aradig a 14. sz. motorvonat, amely Makóról indul reggel 7 óra 17 perckor, Aradra érkezik délelőtt 10 óra 10 perckor. Ezenkívül gondoskodott a vasut igazgatósága aziránt is, hogy az összes személyszállító vonatok a lehetőség szerint legyenek személykocsikkal megerősítve.

— Karácsonyi és újévi alkalmas ajándékok, elegáns női táskák, uti készletek, lőröndök, fésű- és manikűr garnitúrák, játékszerek, társasjátékok s más ajándék tárgyak nagy választékban és legolcsóbban Hegedűs Gyula cégnél, Arad, Andrassy tér 16.

— Mérlegkészítés és könyvlezárásokat, könyvek feltűzvezését, elhanyagolt könyvelések rendbehozatalát, könyvelés hiányosságait jutányosan elvállal olcsórendű, nagy gyakorlati bíró főkönyvelő. Szíves megkeresések Engel, László u. 2 sz. alatt kéretnék. 5929

— Képeskönyvek, újusági iratok, képeskönyvek, diszmuták, zeneművek, képeslapok, festék-dobozok, kifestő-könyvek, emlékkönyvek, lev. lap-albumok, olajfestmények, karácsonyfadíszek, imakönyvek stb. stb. legolcsóbban KERPEL könyvkereskedésben szerezhetők be. Ugyanott a legolcsóbban, díszes névjegyek is megrendelhetők.

— Grallert J. és fia ékszerész, Andrassy tér 22. Karácsonyi ajándékokat a háboru viszonyokra való tekintettel lezártított áruk mellett árusít mindennemű briliáns, gyémánt és aranyékszereket. Nagy, ezüstáru raktár rendkívüli olcsó árakban.

— Felhívjuk lapunk olvasóinak szíves figyelmét Gábor Miklós cukorka-üzletének lapunk mai számában levő hirdetésére. 5879

— Olcsó ékszerek alkalmi vételék folytán arany, briliáns, gyémántárgyakat és órákat igen olcsón nagy választékban árusít Waldmann I. ékszműves, Szabadság-tér 14. sz.

— A háborura való tekintettel igen szolid árakban árusít briliáns, gyémánt, patina, arany- és ezüst ékszereket, ezüsttárgyakat és órákat Igaz Sándor ékszerész, Andrassy-tér, Minorita-palota. Telefon 321. sz.

— Karácsonyi és újévi ajándékokban alkalmi vásárlás nyílt meg Fischer Mór üveg- és porcelán üzletében Andrassy-tér 25. (Telefon 568.), ahol a legizlésesebb rez- és bronz díszműárgyak és gyönyörű virágkülönlegességek óriási választékban vannak. Képekerezések legizlésesebben készíttetnek. Képes árjegyzéket kívánnra bérmentve küldök. 5769

— Felhívás. Aradi takaré- és segélyegylet, mint szövetséget Petőfi utca 1. szám alatt 1915. évben a 34. évfolyamot nyitja meg. Ki egy törzskötőre hiteket 50 fillért fizet, hat év után 150 koronát takarít meg magának és az üzlet eredményéből a megfelelő hásszonban részesül. — Az egylet tagjainak olcsó hitelt nyújt. Beiratkozni lehet délelőtt 9—11-ig, délután 3—5-ig. Az aradi takaré- és segélyegylet mint szövetséget. (Petőfi-utca 1.) Az egylet igazgatója. 5751

— Nagy karácsonyi vásár Kerpelnél. 411

Ruhátlanul

az ellenség repülőgépén

(Megkínzott német önkéntes. — A belgiumi talis angolok.)

Az Aradi Közlöny tudósítói által.

Arad, december 21.

Megírta az Aradi Közlöny, hogy milyen hallatlan brutalitással akartak az angolok egy fogságba került német katonát arra kényszeríteni, hogy övének állását olcsóssa. A katonát levelekeztetve aeroplánra ültették s aztán kínzásokkal akarták az érülésre kényszeríteni.

Az illető Calles Erich önkéntes, aki később kiszabadult az angol fogásból s most beteg fekszik egy lipcsei kórházban. Calles a hivatalos eljárás során a hallatlan esetről s következköket vallotta:

— Egy októberi este kilenc és tíz óra közt Belgiumban egy angol előőrs elfogott. A dúltura nem emlékszem pontosan, de azt tudom, hogy vasárnap este történt. Két-három óra hosszáig gyalogolnom kellett, míg egy b-wakhöz értünk, amely mellett fához kötöttek. Utközben az ellenséges katonák puskatusca ütöttek. Másnap reggel leoldoztak a fáról.

Ezután egy csoport magasabb rangú tiszt-hez vezettek. Egyik közülük, aki folyékonyan beszélt németül, azt kérdezte tőlem, hol vannak nehéz tüzérségünk állásai, hol van vezérkarunk s hol vannak lövészárkaink, milyen csapatnevek vannak előttük s hol van a muni-ciószlop. Minden kérdésre választ adtam, persze csak kitaláltat, mert a kért dolgokról amugy sem tudtam semmit.

A kihallgatás befejeztével egy aviatikus tiszt parancsára két katonát levette waffen-rockomat. Hogy miért, azt nem tudtam. Az

Igaz Sándor

ékszerész

Minorita-palota. Telefon 321. sz.

Igen szolid árak!

Nagy választék: Briliáns, gyémánt, platina, arany és ezüsti ékszerekben, és csústneműekben és órákban.

Alapítva 1902-ben.

5855

Alapítva 1902-ben

aviatikus kíséretében a repülőtérre kísérték s ott a tiszttel együtt be kellett szállnom egy aeroplánba. Előbb a tiszt egy darab papirosra felvázolta nekem azt a vidéket, amelyen keresztül akart repülni s kérdezte, hogy milyen csapattestek állnak ott. Vagy négy öt óra hosszat voltunk a levegőben, aztán megint kihallgattak. Most úgy akartam megamoni segíteni, hogy egy kérdésre sem válaszoltam. Erre a tiszt, aki engem kihallgatott, megparancsolta embereinek, hogy addig öklözzék az arcom, míg válaszolok.

Másnap, kedden megint fel kellett szállnom a repülőtiszttel. Most meghagyta nekem, hogy repülés közben bombákat dobjak le s megfenyegetett, hogy ha nem teszem, agyonlő. Nem dobtam bombákat, mire a tiszt felkapott egyet s úgy tett, mintha felém akarná dobni, de nem dobta. A leszállás után megint kihallgattak s megint vertek.

Szerdán és csütörtökön megismétlődtek a felszállások. Csütörtökön lövés érte a gépet s a tiszt kénytelen volt nem messze a mi csapatinktól leszállni. Amíg vizért ment a hűtő-készülék számára, elmenekültem. Ő utánam lőtt többször, de még is sikerült sértetlenül enyémhez jutnom.

Minden egyes alkalommal négy-öt óra hosszat voltunk a levegőben 2200—2500 méter magasságban. Rettenetes hideg volt s erős, éles szél. A tiszt teljes uniformisban volt, bunda és bőrkabát volt rajta, azonkívül száj és szemvédő. Rajtam ingen és nadrágon kívül semmi sem volt s rettenetesen fáztam, szurást éreztem a baloldalamon és mellemben s szemeim nagyon fájtak. Enni minden nap a leszállás után fél font kenyeret kaptam, inni egész lógságom alatt semmit. Borzasztóan szomjaztam és éhes is voltam.

Ha kértem, hogy javítsanak helyzetemen, ütöttek. A szenvedések következtében mellhártyagyuladást, tüdőgyuladást s reumát kaptam. Reumatikus fájdalmaim még ma is megvannak s orvosi vélemény szerint három hónap múlva fognak csak elmúlni.

A vizsgálatot vezető bizottság megállapította, hogy Gallies vallomása teljesen szavahiteltnak látszik és tény, hogy az angolok a nemzetközi hadjog rendelkezései ellenére arra akartak kényszeríteni kínzásokkal egy elfogott intelligens katonát, hogy elárulja bajtársait.

Új könyvek.

* A Nyugat, szépirodalmi folyóirat karácsonyi száma a következő nagyrészt aktuális és igen érdekes tartalommal jelent meg: Móricz Zsigmond: Az asztalos (Elbeszélés.) Lendvay István: Ehn-Aten imája a naphoz. (Vers.) Ignótus: Revízió és revizionizmus. Kaffka Margit: Záporos, folytonos levél. (Vers.) Schöptlin Aladár: Irodalom, Kertő István: Várán. (Vers.) Szabó Dező: A fordított kukker. Lengyel Menyhért: Egyszerű gondolatok. Harry Russell-Doran harctéri levelei. Felvinei Tóth Zoltán: Turanizmus. Ady Endre: L. v. L. Madame Prétérite-hoz. Ady Endre: Öbörzöt a magasságba. A esodk jönnek. A meseben a jóság. Nagy fordulat. A kék emnek. (Verse.) Ezenkívül harctéri posta. Figyelő rovat és a Nyugat hírei. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest X,

Lónyay-utca 18. Előfizetési ára: Egy évre 24 K. Félévre 12 K. Egyes szám ára 1 K. 20 fill.

* Jogállam perrendtartási füzet. Nagy szolgálatot tett a Jogállam szerkesztősége a jogászközönségnek, midőn egy rendkívül gazdag tartalmú füzetben a most életbelépő fontos törvényt a legelső 25 jogi szakiró feldolgozásában bemutatja. A Jogállam perrendtartási füzetének ára füze 6 Kor. diszkrétben 10 Kor. A Jogállam előfizetési ára egész évre 24 Kor. Megrendelhető a Jogállam kiadóhivatalában Budapest, IV., Havas-u. 7.

* Világháború képes krónikájának megjelent 11-ik száma rendkívül érdekes tartalommal jelent meg. A figyelemreméltó háborús cikkeken kívül említést érdemelnek a jól sikerült szerbiai harctéri felvételek 1 füzet ára 24 fillér. Előfizetés 1/2 évre 3 Kor. Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, VIII. Üllői-ut 18 sz.

* A Társaság. Az Ezer karácsonyfa-ünnep védőjének, Stefánia királyi hercegasszonyának arcképe díszíti A Társaság legújabb számának címlapját. Erről a szépen sikerült, kedves ünnepéről ír Dobay István rendes rovatában, ezt énekl meg Miklós Elemér Ezer karácsonyfa című hangulatos versében, melyet az ünnepen Gombaszögi Frida szavalt nagy hatással. Ambros Zoltán Elvakultság címmel írt nagyon érdekes cikket, a lap Bogomér álnév alatt író munkatársa Háború és még valami címmel közöl feltűnést keltő tárcát. Ifj. Wlassics Gyula verse, a Katonaorvos naplójának folytatása, az ötödik Háborús délutánról szóló beszámoló, Körmendy Viktor színházi krónikája és Divat-levél egészíti ki a lap tartalmát. A Társaság előfizetési ára egész évre 18 K, félévre 10 K, negyedévre 5 K. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Ritz-száll

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1914. évi december 22-én:

C) Bérlet.

C) Bérlet.

Itt először:

A. Endre.

Vígjáték 3 felvonásban. Írta: O. Bék Loránd. Rendező: Deih Lajos.

Kezdete este 8 órakor.

Felkészítők:

Rudnyánszky Endre.

NYILTTER.

Képek könyvek

20, 30, 50, 70 fillér, 1 K., 2 K. 4861

Mesekönyvek

20, 30, 40, 60 fillér, 1 K., 2 K.

Társasjáték

30, 50, 70, 90 fillér, 1 K., 2 K.

Legújabb, 70 fillér.

Toronyhóckajáték

Karácsonyi és

Új évi képeslapok

4-6-8-10 fillér.

Levegőpapír

Ismer és színes

csemagocan 20 fillér,

dobozban 1 K.-150

Décsi Géza

Könyv- és papírhizletben

Forray-utca, Telefon 502.

Az elcsúszott rovat alatt közzétett hírek nem vállalunk felelősséget.

Ajánlok

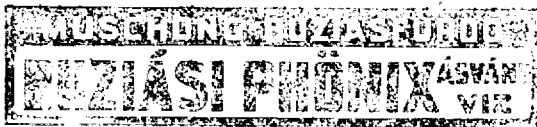
friss érkezésű élő dunai halakat, vágott harcsát fogast és potykát. Szerdán reggel kaphatók leszállt Ugyszintén e hó 21-én tartandó vadászatról friss vadak

hizott fácánkakasok

darabonként 3 koronáért. — Karácsonyi cukorkák, bonbonok. Pezsgők. Cognac. Friss konzervekből nagy készlet a legolcsóbb árakon.

Dürr Gusztáv

fűszer- és csemege-üzlete Arad. Telefon 118.

BAKTERIUM-MENTES

természetes ásványvíz.

Vese- és hólyaghajóknál, vesemedence idült hurutjainál, húgykő és fővényképződésnél, a légutak és a kiválasztó szervek hurutos bántalmainál kitűnő hatásnak bizonyult. — Orvosiilag ajánlva.

Főraktár:

őzv. Winkler Sándorné Arad, Magyar-utca 4.

Arverési hirdetmény.

Alulírott Török Árpád világosi kir. közjegyző ezennel közli, hogy Dancs Gyula aradi lakos megkeresésére a felmutatott okmányok alapján a K. T. 306. §-a alapján a közjegyzői rendtartás 97. §-a alapján vagyonbuktott Grün József világosi lakos ellen azon tárgyakra, melyekre átvételt kérő zálogjogot nyert, 1914. évi december hó 29-én délelő 11 órakor s a zálogtérhez képest a következő napon délelő 11 órakor közpénzfizetés megtartását tartos.

Előve: ezendő lesz mintegy 97 hektonier 1912. évi bor hordókkal, továbbá 380 darab kisebb-nagyobb új üres hordó 250—2400 liter űrtartalommal.

Arverés színhelye a báró Bohus László magtár helyiség alatt levő pincében, majd folytatódni Világos község háza pincéjében.

Világos 1914. évi december hó 18. napján

Török Árpád,

kir. közjegyző.

5911

Védekezés

a kolera ellen!

Hathatós bacillusölő és decontamináló szer: Iszálók, szemétdombok és egyéb szennyezett helyek réstére. — Ára: 1 kgm 60 fillér.

Kapható:

Wajdits György

„TURUL”

gyógyszertárban

Arad (Karolina-u. és Ferenc-tér sarok.)

A közönség ismét meggyőződhet

a nálunk lévő

5897

olcsó árakról dec. hó 16-16. kezdve

Garó cipőkben csoport árusítást

rendezünk. Kérjük a kirakatainkat megtekinteni

Cipő Tőzsde

Báró Bohus-palota
ügyeljünk a címre.

Legelősebb bevásárlási forrás!

Zimmermann Ignác

Játékok, Pathé-grammophonok
és lemezek tü nélkül, nagy vá-
lasztékban, legalkalmasabb

karácsonyi és ujévi

ajándéktárgyak kaphatók

Zimmermann Ignác

noringbergi, díszmű, férfi-
divat és játékaru üzletében

Aradon, Szabadság-tér 21. sz.
a színházzal szemben.

Óriási választék
társasjátékokban,
gőzgépekben és la-
ternamagicákban.

Videki megrendelések pontosan eszhezölhetnek.

Köhögés, rekeség és elnyálkásodás

ellen megbízható és leg-
jobb hatású szer a

Tussinal-sukor

Ára 70 fillér.

Tussinal-tea

Ára 50 fillér.

A mértéktelen dohányzás- szenvedély

legbiztosabb, legegészségesebb
és legkellemesebb elonszore a

Menthol-cigaretta

1 darabnak az ára, mely hossz-
időre elég: 1 korona.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A
szájüreget desinficiálja, utóíze
igen kellemes. Ára egy porcellán-
szelencének 60 fillér.

Tej arpa

leggyorsabban megszünteti

az eddig egyedül így ezor, a
világhírű „Tegern” korpá-
kenőcs.

Ára egy téglának 2 korona.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedül nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrassy-tér 22. sz. (Megyeházzal szemben.)

Van szerencsénk értesíteni, hogy **HELACIT** elne-
vezés alatt egy új készítményt hozunk forgalomba, mely
a bőrt (mitesser) van hivatva gyorsan és sikeresen
elmulasztani.

A **HELACIT** különösen ajánlatos zsíros, fényes,
izzadó arcború egyenének, de használhatja bárki is
estély, seta stb. előtt.

A **HELACIT**-ből keveset gyapotrú vagy rongyra
öntünk és azzal arcunkat letöröljük.

Mindenkit meg fog lepni az a csodás hatás, ame-
lyet a **HELACIT** azon percben előidézik. Az arc olyan
lesz, mintha valami lehetet finomságu harmattal (a gyü-
mölcs samvához hasonló) volna bevonva.

Atták pár napi használat után elmúlnak.

Ára 1 korona.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan- és vegyeszeti gyára Aradon.

Kapható:

Földes Kelemen és Hehs Vilmos

gyógyszertárában.

1224

KARÁCSONYFÁK

(gyökerezések) 150—200 cm. magasak, szép, gömbölyű formásak, kaphatók

Pauzár Sándor

kertészetében Arad, Weitzer János-
utca 9. sz. 5886 Telefon 565. szám.

UJ MÉZESKALÁCSOS ÜZLET.

rgen tisztelt vevőközönséget értesítem, hogy a Szabadság-téren, Uránia épületében, csak a karácsonyi és újévi idényre, a kényelmesebb bevásárlások érdekében, egy dusan felszerelt mézeskalácsos üzletet nyitottam, ahol az összes mézes süteményeken kívül, finom gyümölcskenyeret és teasüteményeket is legjutányosabban árulok nagyban és kicsinyben. Szíves partifogást kérek, kitűnő tisztelettel Oertel Károly volt üzletvezetője:

5881

Weichelt János,
mézeskalácsos.

Egy alkalmi vétel kapcsán sikerült nagyobb mennyiségű I. r. tűzifát olcsón megvásárolnom. Ennek következtében azon kedvező helyzetben vagyok, hogy

**apritott
tűzifát**

rendkívül jutányos áron árusíthatok.

— Kívánatra házhoz is szállítom. —

Tisztelettel

Virág Kálmán

Arad, Erzsébet királyné-körút 59.

Telefon 65. sz.

5786

2176—1914. pm.

Hirdetmény.

A cs. és kir. hadügyminiszter urhoz a közönség köréből származóan intéznek kérdést, aziránt, hogy a tábori posta csomagforgalom mikor és mely tábori postahivataloknál fog újra megindulni. Mivel a nagyszámú kérdezősködésre a nevezett miniszter ur külön-külön nem válaszolhat, a m. kir. Belügyminiszter ur 9176—1914. sz. körrendelete alapján közhírré teszem, hogy a tábori postal forgalomban csomagokat csakis időnként fognak szállítani, amennyiben azoknak a tábori postahivatalokhoz való eljuttatása az adott viszonyok között biztosítottnak látszik.

Egyébiránt a cs. és kir. hadügyminiszter urnak a csomagforgalom megindítására és beszüntetésére befolyása nincs, mert tekintetben — a mindenkorl viszonyok figyelembe vételével — a hadfőttápparancsnokság intézkedik.

A hadügyminiszter ur a tábori posta csomagforgalomban beálló minden változást a közönség tudomására fogja hozni.

Arad, 1914. december 15 én.

Varjassy
polgármester.

3741—914. szám.

Tótvárad körjegyzőség.

Pályázati hirdetmény.

Bevonulás folytán az irnoki és dijnoki állásra pályázatot hirdetek.

Irnok évi fizetése 1200 korona, dijnok fizetése 720 korona, gyámi ügyek elintézéséért évi 200 korona, mindkettő adóvégrehajtásoktól napi 4 kor. díjat élvez.

Felhívatom mindazok, kik ezen állások valamelyikét elnyerni óhajtják, okmányokkal és szolgálati bizonyítványokkal felszerelt kérésüket hozzám azonnal benyújtani vagy személyesen megjelenni.

Feltételek: a jegyzői, közig. és adóügyekben teljes jártasság, józan élet, példás erkölcs és szorgalom.

Tótvárad, 1914. évi december hó 17-én.

5912

Tomutia Vazul,
körjegyző.

Ovakodjunk a fertőzésekeltől.

Az utca pora telve fertőző anyagokkal, a különféle betegségeket okozó csirák minők a tüdővész, a merevgörös, a lépfene, a difteria a hagymáz stb. sporái. A mindennapi érintkezésben kivagyunk téve annak, hogy a különféle betegségeket okozó fertőző anyagokat kezünkön, orrunk nyákhártyájában haza hordjuk s azzal magunkat, s családunkat megfertőztetjük. Tudjuk, hogy a betegségek zömét bacteriumok okozzák s hogy az emberi körnök alatt az apró paraziták egész gyűjteménye tanyáz. Mind eme fertőzések ellen védekezhetünk ha kezünket, arcunkat, orrunk nyákhártyáit naponta egy-kétszer **Szent Imre szappannal** vagy **Carboform szappannal** megmossuk.

Szent Imre szappan ára 70 fillér,
a Carboform szappan ára 40 fillér.

Ez utóbbit különös figyelembe ajánljuk a szülőknek, tanítóknak, tanároknak, iskolák, ovodák, internátusok, hivatalok, kórházak vezetőségének. E szappan olcsóságánál fogva lehetővé teszi minden embernek, hogy magát és családját fertőzések ellen megóvja. Nagyobb vételeknél engedményeket adunk.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan és és vegyszeti gyára ARAD.

Raktárak létesítése folyamatban.

Aradon, Földes K. és Hehs Vilmos
gyógyszertára.

Költözködők figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 8761

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42 sz.

Legnagyobb fűtőanyag megtakarítás!

A városi mérnöki hivatalban ki-próbált

**kettős fűtőkályhák
és kettős füstcsövekkel
érhető el.**

Megállapítottatott ugyanis, hogy ezen kályhák és füstcsövek használatánál a fűtőanyag fele megtakarítható.

Patent a.

Kettős füstcsövek állandóan raktáron vannak és igen olcsók. —
2. sz. (kis szobára) 6 korona.
3. sz. 8 korona. 6 sz. 20 korona.
Egyedül 1121

Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazott
szerszám készítőnél

Arad, Rákóczi-utca 27.

Tek. Hönig Ottó urnak, Arad.

A kettős "Patent" füstcső igen jó, mert kevés fával sok meleget ad. Mindenkinek ajánlhatom. Tisztelettel
Fischer Jenőné.

Olcsó karácsonyi ékszer- és óra-vásár

Farkas Streicher cégnél Arad, Zökély-tér 1.

Apró hirdetések.

Miként lehet az apróhirdetést feladni?

1. A hirdető teljes címének feltüntetésével.
2. Jelige alatt.
3. Oly értelemben, hogy a hirdető címét csak a kiadóhivatalban lehet megtudni.
4. Legalkalmasabb — amennyiben akadályba nem állkodik — az első mód, mert a címnek a lapban való közlése mellett gyorsabban lehet az ügyet elintézni.
5. A cím utáni tudakozódás idővesztéssel jár.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

ALKALMAZÁST NYER.

Ügyes, megbízható segédet keres vidéki cég a fűszer és rőfös szakmából. A fűszerhez nem kell okvetlenül értenie. Ajánlatokat „Megbízható” jellegre a kiadóhivatalba kérek. 5914

Egy a fűszer szakmában jártas fiatal segéd és egy jóhaból való fiatal tanoncot azonnal felveszek. Luttwak József, Asztalos Sándor-utca 8. 5928

Intelligens kisasszony (4 polgárral) kölcsönkönyvtárakban alkalmazást nyer. Kerpel Izsó, könyvkereskedése. 5982

ALKALMAZÁST KERES.

Fodrásznő, ki Budapesten 18 évig működött, ondolást is tud, házakhoz ajánlkozik. Tanítványokat fogad. Címe Lengyel Teréz, Ferdinánd-utca 8. sz. 5915

Gépirásban jártas állami díjnak csekély díjazás mellett, délutáni melléklapalkozást keres. Ruzs Tódor, törvénytudósi díjnak. 5927

LAKÁST KERESNEK.

1 szoba, konyha és mellékhelyiségekből álló csendes lakás Szabadság-tér közelében február 1-ére kerestetik. Címek a kiadóba kéretnek. 5926

KIADÓ LAKÁS.

Utcai butorított különbejáratú szoba 2 fiatalembernek, esetleg ellátással is, január hó 1-re kiadó. Vörösmarthy-utca 1. (Sárházasszemben.) 5878

Belvárosban közeli és illék-utcai 51a. számú magánház, kert, 3 szoba, konyha és mellékhelyiségeivel, azonnal kiadó. Cím a kiadóhivatalban. 5188

VÉTEL ÉS ELADÁS.

30-családból álló méhészet — bevonnás miatt — olcsón eladó. Cím: Erdőkezelő, Almás-egres. 5919

Rózsaburgonya és hópehely a nyírségből, csakis elsőrendű, állandóan kapható legutányosabb árban, házhozszállítással Rubinstein Mór szállítmányozási üzletében Arad, Minorita-palota. Telefon 188. 5922

Jókarban levő bábkáros és nagy karikahajós Singer-varrógépek, valamint ujak gyári áron kaphatók Berégi Kálmán, Hal-tér 6. 5907

Meleg szoba-csipők minden színben, párja 1 kor 70 fill., 1 kor. 90 fill. és 2 kor. 16 fillér. Csipő tözede Apolló mozi mellett. Ugyeljünk a címre. 5161

Veszek uraktól levett férfi ruhát, téli kabátot, városi és utazó bundát a legmagasabb árban. Mindennemű használt butort veszek. Bleier Ignác, Szent-Pál-u. 12. 4699

ÜZLETEK.

Egy régi jómeneteli fűszerkereskedés, összes jogok megvannak, elköltözés folytán előnyös árban eladó. Bővebbet Radnai-ut 24. alatt. 5921

KÜLÖNFÉLE.

Karácsonyi ünnepekre házilag készített tiszta tea-vajból sütemény megrendelhető Fülöp Sámuel, Deák Ferenc-u. 40/a, étterem. 5931

Szépen berendezett különbejáratú utcai szoba villanyvilágítással, kiadó. Teljesen jókarban levő hálószoba jutányosan eladó. Kápolna-utca 8. 5920

Bármilyen bádigos és vízvezetési munkát készít Diamant Jenő Arad, Weitzer János és Kazinczy-utca sarkán. 2991

7119—1914. p. m.

Hirdetmény.

AZ 1915. évi törvényhatósági utadő alapra vonatkozó költség-előirányzatot az utadő % és minimumok iránti részletes számadással együtt az 1890. évi I. t. c. 22. §-a értelmében a városháza I. emeletén lévő hivatalos helyiségben folyó hó 15-től 30-ig terjedő 15 napi közszemlére kiteszem azzal, hogy abba a hivatalos órák alatt bárki betekinthesse, az előirányzat ellen felszólalhat és a felszólalást írásban a kitélti idő tartamának lejártá napjáig hozzámm benyújthatja.

Arad, 1914. december 14.

Varjassy
polgármester.

Az Orsowai halhoz.
Legnagyobb halakért.

Luttwak József

déligyümölcs és magyar termények kivitele

Asztalos Sándor-utca 8. szám (volt Spielmann-ház) saját ház.

Van szerencsém a t. vevőkörzéség b. tudására hozni, mint minden évben úgy az idén is, hogy a vevő körzéségnek alkalma legyen olcsó és jó áruhoz jutni több rakomány narancs és citromot hozattam. 1 drb. különlegesség Mandarin 8 fillér. Tíz láda egyszerre való átvételénél 5%-ék engedmény. Élő halak, naponta fizetemben, pénteki napon háziac-téri sátramban nagy választékban és hogy a szegényebb sorsú körzéségnek is alkalma legyen az ünnepekre halat vásárolhatni, kisebb fajta vegyes halat hozattam — ezek a legolcsóbb árban kaphatók. Nemes és nagy halakat a vevő körzéség kívánataira legolcsóbb árban szerzem be, ezek nálam előzőleg megrendelendők. Ajánlom továbbá 100 kgr. kassai káposzta 5 K. 100 kgr. nyíri rózsaburgonya 8-50 E. 1 kgr. Kassai torma 60 fillér. 1 kgr. 1. rendű dió 80 fillér. Déli gyümölcsök minden fajtája a legolcsóbb árban. Vidéki rendelések legpontosabban eszközöltetnek. Üzletem péntek estétől szombat estig zárva. A t. vevőkörzéség szíves pártfogását kérve, tisztelettel 2361 Luttwak József.

Megnyilt

teljesen újonnan berendezve a Fekete Sas szálloda

18 modernül berendezett szobával. Kapcsolatban kávéházzal és vendéglővel. Szobák K 1.20-tól feljebb kaphatók. Kávéház egész éjjel nyitva, naponta 1-ső rangú cigányzene hangverseny. Elsőrendű kávéházi italok. Kötöny és olcsó erdélyi magyar konyha. Abbonnensek bármely időben elfogadhatnak. Pensioszerző teljes ellátás legutányosabban kapható. 5923

Szíves pártfogást kérünk, kitűnő tisztelettel:

Szere és Társa,
szállodás és kávéosk.

Nincsen szebb és szórakoztatóbb

karácsonyi

fiatalnak és öregnek egyaránt, mint a mindenütt feltűnést keltő

rajzoló készülék!

Egyedüli raktár és főelárusító:

Pichler Sándor

könyv-, papir- és írószerkereskedő

Arad, Szabadság-tér 1. szám.

Az Aradi Közlöny Nagy Képes Naptárát

1915. évre

az Aradi Közlöny minden

negyedéves

előfizetője

— amennyiben előfizetési hátralékban nincs — az esetben is, ha havonként fizet elő, mint minden évben, az idén is

ajándékul kapja.

Nyáry Testvérek

cukor-, likőr- és rum gyára
Arad, Salacz-utca 2 szám.

Ajánlják a közelgő karácsonyi ünnepekre naponta frissen készült csokoládé és szalon cukorkáit, valamint nagy választéku fa díszeket és csillags. óró gyergyáit. Üzletünk fennáll 1882. év óta. — Olcsó árak. Szolid kiszolgálás. Pontos kiszolgálás.
Telefon 249. szám. 5348 Telefon 249. szám.

Tucatárak

viszontelárusítóknek!

Tucat ing, nadrág, mellény, keztyű, érmelegítő, lópokróc, stb., jól szortírozott nagy választékban.

Harning, Grünfeld és Ungár
nagykereskedők, Temesvár.

7252—1914. pm.

Hirdetmény.

Közhíré teszem, hogy a cs. és kir. osztrák államvasutak, valamint Auszria nagyobb magánvasutai közöttük a Délvasut (ez Magyarország vonalaira is.) Bosznia-Hercegovinai vasutak, a Kassa-Oderbergi vasut, és a cs. és kir. Banjaluka-Doberljini vasut megengedték, hogy a sebesült és beteg katonák hozzátartozói azok látogatása alkalmával oda és vissza 50% jegykedvezményvel utazhatnak.

Ezen utazási kedvezmény csak a sebesült és beteg katonák szülői, feleségeit, gyermekeit és testvéreit illeti, és rendőri hatóság megfelelő igazolása alapján kérelmezhető a személy pénztárnál.

Arad, 1914. december 17.

Varjassy
polgármester.

Erdély
gyöngye
az Előpataki
ásványviz, el-
ismert legjobb
üdítő és gyógyító ital.

Főraktár:

Éles Arminnál,
Aradon,

Félüteres üveg 26 fillér.

Literes „ 36 „

A szépségápolás titka a használandó
szépség szerek helyes megválasztása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőcse
Rozsnyay Serail krémje.

Mindkettő kipróbált jó hatású készítmény. 1 tégely kenőcs 1 korona 40 fillér. 1 tégely krém 1 korona.

Színes arcporok!!!

Próbadoboz 50 fillér! Kék, zöld, illa, testszin, sárga, barna Színházi vagy este kávéházi világításnál osodás hatású.

Kapható: 1845

Rozsnyay Mátyás gyógy-
szertárában Arad, Szabadság-tér.

Legolcsóbb, legjobb bevételű forgó

háztartási

szükségletek fedezésére.

Ajánlják:

Ajánlják:

Arc-krémek
Illatszerek
Fülgyöngyök
Külmi vizek
Fogporok
Fog-krémek

Fogpasztikák
Fogkefék
Szájvizek
Szappanok
Kámvizek
Szoba-illatok

Vojtek és Weisz

parfumeria és drogueria nagykereskedése

Aradon.

Aradon.

Hirdetmény.

A Hungária Általános Biztosító Részvénytársaság az országos Hadsegélyező Bizottság tagjai közreműködésével, a háborúba vonultak családjai részére kölcsönösségi alapon hadi biztosító pénztárt létesített.

Ez a hadi pénztár nyereszkes kizárásával alkotott, tisztán altruistikus, jóléti intézmény, melynek lényege abban áll, hogy az itthonmaradt hitves, szülő, testvér, barát, munkaadó vagy bárki más beiratja a hadbavonult egyént a hadi pénztárba és a háború után a tagsági járulékokból befolyó összes befizetések fel lesznek osztva az elhalt tagok hátramaradottjai között.

Egy tagsági rész és járulék 5 korona, egy-egy hadbavonult egyént több 5 koronás részzel de legfeljebb 30 részzel, tehát összesen 150 koronával vehet részt a pénztárban.

Ha az elhalálozás nem lesz nagyobb, mint a múltban lefolyt nagy háborúk halálozás aránya, akkor minden egyes 5 koronás befizetésre valószínűleg 125 korona tehát pld. 50 korona befizetésre 1250 korona fog esni.

Felhívom a város közönségének, a gyáriparosok, kereskedelmi vállalatok és a gazdaközönség figyelmét ezen jótékony célú intézményre, mely már eleve biztosítja, hogy a háborúban elesett hősök családjai a háború befejeztével a nyomortól megóva legyenek.

Mindennemű felvilágosítással a Hungária Hád Biztosító Pénztár ügyelt vezető Hungária Általános Biztosító Részvénytársaság igazgatósága (Budapest VII. Károly körút-8 sz. készséggel szolgál,

Arad, 1914. december 16.

Varjassy
polgármester.

Boros Beni tér 4. sz.

a TURUL kávéház

haszonbérbe azonnal

átadó.

Bővebbet Reusz Sándor sörraktárában,
Boros Beni tér 5. sz.

Kereskedők figyelmébe.

Értesítem az igen tisztelt mű-
szerkereskedőket, hogy

kávépörkölést

bármely mennyiségben jutányos
áron elvállalok.

Kávé Király

Arad, Forray-utca.

Karácsonyi cukorkák

és karácsonyfa-diszek

megérkeztek és das választékban
jutányos árért szerezhettek be a

Csokoládé Királynál,

Forray-utca. 6869

Tüzifa

bükk I., II., III. és do-
rong, cser hasáb és
dorong kapható vag-
gononkinti vételnél
Körösvölgyi Pálin-
karaktár Andrásy
tér 5. Telefon 651.

Száraz tölgy szőlő-
karó is kapható.

Kalmár József

villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.

Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözők figyelmébe:

villanyos világítási berendezéseket,
villanyos csengő- és telefon be-
rendezéseket a minden e szak-
mába vágó munkát. Pontos és
gyors munka. 481

Raktáron tart:

villanyos csillárokat, villanyos fő-
zédényeket, villanyos vasalókat,
villanyos hajszűrő vasakat, Wolfram
lámpákat és mindennemű villa-
nyos cikkeket.

Karácsonyi és újévi képeslapok

legelőcsőbb bevásárlási forrása!!

A nagyérdemű közönség szíves
figyelmét felhívom, hogy papíráru
szükségletét nálam beszerezni szí-
veskedjék. Kereskedők és viszont-
elárúsítók a legmagasabb kedvez-
ményben részesülnek. 5896

Mandl Ignác,

papírkereskedő

ARAD, Petőfi-utca.

A legelőcsőbban szerezhet-
jük be szükségleteinket

A Központi Nagy Áruház-

ban József főherceg-ut 1. (a városházzal szemben.)

Nagy

Karácsonyi Vásár

játék, diszmuáru
és karácsonyfa-diszekben.

Jótekonny egyesületek és Vörös-
kereszt részére 10% engedmény.

Jó anyák, gondos szülők

legjobban cselekesznek, ha gyermekeik
nek átlátszó, kellemes ízű, mindig friss:

Hajós-féle

Csukamájolajat

adnak; a hűvösebb idő beálltával ennek használata igen fontos.
Egy üveg utasítással ára 2 korona.

Legjobb fekete v. barna

Hajfestő

Egy pár perc alatt bármely haját
vagy bajuszt a legszebb állandó
fekete színre lehet festeni, anél-
kül, hogy a színt le lehet mosni,

a „Melogen“. Ara 2 korona.

Sápkóros leányok, vérszegény asszonyok,

páratlan sikerrel használják

Ferratol Vastáplikör.

E rendkívül kellemes édes ízű folyadék a legideálisabb erősítő
szer; orvosilag ajánlva vérszegénység, sápadtság és ártalmas
gyengeség eseteiben. Ara 1/2 literes üvegnek utasítással 3 kor.

Szőrvesztő-Depillor.

E kitűnő, a maga nemében párat-
lan szerrel minden alkalmatlan
szőrejt arc, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül
pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással 1 korona.

A fenti szerek kap-
hatók a készítőnél

Hajós Árpád

gyógyszer-
tárában

ARAD, Andrásy-tér 22. sz.

Alapított 1886. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

Méz!

kitűnő, tisztán kezelt
csemege mézet szál-
lit 5 kilogrammos
postabödőnnel, bér-
mentve, utánvétellel
9 koronaért

szatmári Szabó István
méhészete, Pankota.

Alma!

kézzel szedett, egész-
séges fajalmát 5
kilogrammos posta-
kosárral 3.50 fillér-
ért. utánvétellel, bér-
mentetlennül szállít

szatmári Szabó István
faiskola és kertészete,
Pankota.

Viszonteladónak árendedmény!

Viszonteladónak árendedmény!

FIGYELEM!

A legszerényebb és legkényesebb igényeket kielégítő nagy

karácsonyi cukorka vásár

megkezdődött

5879

Gábor Miklós Arad,

Salacz-utca 1. szám (Lőcs-ház.) Telefon 10-59. sz.

Nagy választék csokoládé karácsonyfa diszekben.

Marcipán dessertek. Legfiromabb élvezeti különlegességek.

Dus választék szaloncukorkákban.

Nagy választék karácsonyi dísz-szobrocskákban (cukorkával tölthető)

Felhívom a vásárló közönség figyelmét, vásárlását sziveskedne mihamarább eszközölni, hogy az utolsó napokban az óriási torlódások elkerülhetők legyenek.

Viszonteladónak árendedmény!

Viszonteladónak árendedmény!